27.

KAARTEN EN GIDSEN

VAN DEN

NEDERLANDSCH-INDISCHEN ARCHIPEL

UITGEGEVEN DOOR HET

Hydrographisch Bureau
van het Departement van Marine te Batavia.

KAARTEN.

Schaal.	Titel der kaart.	Prijs.
1 : 2.100.000	Nederlandsch Oost-Indië, bl. I; 1867. van 95° Ol. tot 106° Ol. en » 6° Nb. » 10°55′ Zb.	*f* 3.50
1 : 2.100.000	Nederlandsch Oost-Indië, bl. II; 1867. van 106° Ol. tot 118° Ol. en » 6° Nb. » 10°55′ Zb.	» 3.50
1 : 1.000.000	Noordelijk gedeelte Sumatra; ... 1881. van 94°50′ Ol. tot 101° Ol. en » 6°20′ Nb. » 1°10′ Zb.	» 3.50
1 : 600.000	Oostkust Sumatra, van de Boenja banken tot de Karimon eilanden; ... 1884.	» 4.—
1 : 100.000	Brouwerstraat; ..... 1858.	» 2.50
1 : 250.000	Noordoostkust Sumatra, van Diamantpunt tot de Boenja-banken; ..... 1875. met plans van S. Edi besar; S. Simpang Olim; S. Raja; S. Arakoendoer en S. Tamian.	» 2.50
1 : 250.000	Noordkust Sumatra; van Pedir tot Diamantpunt; ..... 1875.	» 1.25
1 : 500.000	Noordwestkust Sumatra, van eil. Roesah tot de bocht van Pedir; .... 1875. met plans van Riouw-, Rots- en Lambalei baai.	» 2.—
1 : 20.000	Atjeh-hoofd tot rivier; ... 1875.	» 1.-

NASIONAL RI
A No. 2

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

RP 302 940
VI:-107 A No. 2

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

KAARTEN EN GIDSEN

VAN DEN

NEDERLANDSCH-INDISCHEN ARCHIPEL

UITGEGEVEN DOOR HET

Hydrographisch Bureau
van het Departement van Marine te Batavia.

KAARTEN.

Schaal.	Titel der kaart.	Prijs.
1 : 2.100.000	Nederlandsch Oost-Indië, bl. 1; 1867. van 95° Ol. tot 106° Ol. en » 6° Nb. » 10°55′ Zb.	*f* 3.50
1 : 2.100.000	Nederlandsch Oost-Indië, bl. II; 1867. van 106° Ol. tot 118° Ol. en » 6° Nb. » 10°55′ Zb.	» 3.50
1 : 1.000.000	Noordelijk gedeelte Sumatra; ... 1881. van 94°50′ Ol. tot 101° Ol. en » 6°20′ Nb. » 1°10′ Zb.	» 3.50
1 : 600.000	Oostkust Sumatra, van de Boenja banken tot de Karimon eilanden; ... 1884.	» 4.—
1 : 100.000	Brouwerstraat; ..... 1858.	» 2.50
1 : 250 000	Noordoostkust Sumatra, van Diamantpunt tot de Boenja-banken; ..... 1875. met plans van S. Edi besar; S. Simpang Olim; S. Raja; S. Arakoendoer en S. Tamian.	» 2.50
1 : 250.000	Noordkust Sumatra; van Pedir tot Diamantpunt; ..... 1875.	» 1.25
3 : 500.000	Noordwestkust Sumatra, van eil. Roesah tot de bocht van Pedir; .... 1875. met plans van Riouw-, Rots- en Lambalei baai.	» 2.—
1 : 20.000	Atjeh-hoofd tot rivier; ... 1875.	» 1.-

PERPUSTAKAAN NASIONAL

BIB ID = 0010-29569560
Item id: 000038167016

Schaal.	Titel der kaart.	Prijs.
1 : 250.000	Westkust Sumatra, van eil. Roesah tot Analaboe; ..... 1881. met plans van Kloewang-, Rigas-, Kaloempang-, Analaboe- en Boeloe-baai: Reede Patih en Rajastraat.	*f* 2.—
1 : 250.000	Westkust Sumatra, van Analaboe tot Singkel; ..... 1878. met plans van Boeboe-, Moeki-, Analaboe- en Tampat Toean baai; Reeden Laboehan Hadji, Kocala batoe en Soesoe, en Singkel.	» 3.—
1 : 50.000	Schets van de Reede Singkel; 1875.	» 0.25
1 : 250.000	Westkust Sumatra, van Singkel tot eil. Ilir; ..... 1876.	» 2.50
1 : 50.000	Baai van Tapanoeli; ..... 1875.	» 0.25
1 : 250.000	Westkust Sumatra, van Ilir tot Ajer Bangis; ..... 1878.	» 3.50
1 : 30.000	Reede van Natal; ..... 1839.	» 2.50
1 : 250.000	Westkust Sumatra, van Ajer Bangies tot Padang; ..... 1878.	» 3.50
1 : 1.000.000	Westkust Sumatra, 2de ged.te van Padang tot Vlakkehoek; ..... 1887.	» 3.—
1 : 250.000	Westkust Sumatra, van Priaman tot Indrapoera; ..... 1878.	» 2.50
1 : 15.000	Reede Padang; ..... 1874.	» 0.50
1 : 100.000	Straat Siberoet; ..... 1877. met plan van P.oe Simoe.	» 1.50
1 : 330.000	Zeebloemstraat; ..... 1859.	» 1.—
1 : 100.000	Reede Benkoelen; ..... 1856.	» 0.50
1 : 1.000.000	Zuidelijk gedeelte Chineesche Zee, bl. I; 1881. van 101° Ol. tot 107° Ol. en » 5° Nb. » 2° Zb.	» 3.50
1 : 1.000.000	Zuidelijk gedeelte Chineesche Zee, bl. II; 1886. van 107° Ol. tot 112°33′ Ol. en » 5° Nb. » 2° Zb.	» 3.—
1 : 250.000	Riouw en Lingga archipel, bl. I; 1883. van 103°20′ Ol. tot 105°20′ Ol. en » 0° » 1°30′ Nb.	» 4.—
1 : 250.000	Riouw en Lingga archipel, bl. II; 1883; van 103°20′ Ol. tot 105°20′ Ol. en » 0° » 1.30′ Zb.	» 4.—

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

Schaal.	Titel der kaart.	Prijs.
1 : 80.000	Straat Riouw in 2 bladen; 1871. van 104°3′ Ol. tot 104°38′,5 Ol. en » 1°14′1/4 Nb. » 0°15′ Nb.	*f* 6.—
1 : 10.000	Binnen- en buitenreede Riouw; 1860.	» 3.50
1 : 54.000	Noordkust eiland Batam; .. 1846.*	» 1.37⁵
1 : 500.000	Westkust Borneo, bl. I; ..... 1885. van 107°30′ Ol. tot 110°30′ Ol. en » 0° » 4° Nb.	» 3.—
1 : 500.000	Westkust Borneo, bl. II;..... 1885. van 107°30′ Ol. tot 110°30′ Ol. en » 0° » 4° Zb.	» 3.50
	Plannen van Ankerplaatsen van Belitoeng en Westkust Borneo; ..... 1885. *Belitoeng*; Baaien van Boeding en Balokh, Ankerplaats benoorden Selandoek. *Westkust Borneo*; Reeden van Pontianak, Kendawangan en Soekadana; Monden der Padang Tikar- en Koembang rivier. *Karimata*; Ankerplaatsen benoorden Karimata en bewesten Besi. *Momparang eilanden*; Vaarwater tusschen Bakau en Nangka.	» 2.50
	Landverkenningen behoorende bij de kaart »Westkust Borneo" bl. II.....	» 1.50
1 : 125.000	Reede Pontianak;..... 1882.	» 0.75
1 : 200.000	Karimata eilanden; ..... 1884.	» 3.—
1 : 100.000	Mond der Padang Tikar rivier; 1884.	» 1.50
1 : 200.000	Oostkust Belitoeng; ..... 1885. van 107°45′ Ol. tot 109° Ol. en » 2°10′ Zb. » 3°50′ Zb.	» 3.50
1 : 80.000	Ingang der Barito rivier; ... 1883.	» 1.—
1 : 300.000	Eiland Banka; ..... 1879. van 104°45′ Ol. tot 107° Ol. en » 1°20′ Zb. » 3°20′ Zb.	» 3.—
1 : 100.000	Straat Banka, bl. I; ..... 1867.	» 4.—
1 : 100.000	Straat Banka, bl. II; .... 1866.	» 4.—
1 : 100.000	Straat Banka, bl. III; ... 1863.	» 4.—
1 : 20.000	Reede Muntok;..... 1859.	» 1.—
1 : 40.000	Mondingen der Soensang- en Zoutrivier;..... 1861.	» 2.—
1 : 20.000	Nangka eilanden;.... 1859.	» 3.—

PERPUSTAKAAN NASIONAL REPUBLIK INDONESIA

Schaal.	Titel der kaart.	Prijs.
1 : 200.000	Noordkust Banka; ..... 1879. van 104°55′ Ol. tot 106°5′ Ol. en » 0°50′ Zb. » 2°10′ Zb.	*f* 2.—
1 : 50.000	Klabat baai; ..... 1869.	» 3.—
1 : 200.000	Noordoostkust Banka; .... 1879. van 105°50′ Ol. tot 107° Ol. en » 1°20′ Zb. » 2°40′ Zb.	» 2.—
1 : 20.000	Reede Soengi Liat ;..... 1870.	» 2.—
1 : 200.000	Gaspar straten;..... 1880. van 106°30′ Ol. tot 107°50′ Ol. en » 2° Zb. » 3°40′ Zb.	» 4.—
1 : 50.000	Reede Tjeroetjoep;..... 1875.	» 0.50
1 : 1.000.000	Java Zee en aangrenzende vaarwaters, bl. I; ..... 1886. van 103°56′ Ol. tot 109°38′ Ol. en » 0°50′ Zb. » 9° Zb.	» 3.50
1 : 1.000.000	Java Zee en aangrenzende vaarwaters, bl. II;..... 1887. van 109°14′ Ol. tot 114°56′ Ol. en » 0°50′ Zb. » 9° Zb.	» 3.50
1 : 550.000	Eiland Java, bl. I; ..... 1865. van 104° Ol. tot 107°40′ Ol. en » 5° Zb. » 8°12′ Zb.	» 3.50
1 : 550.000	Eiland Java, bl II; ..... 1865. van 107°40′ Ol. tot 111°20′ Ol. en » 5°11′ Zb. » 8°23′ Zb.	» 3.50
1 : 550.000	Eiland Java, bl. III; ..... 1865. van 111°20′ Ol. tot 115° Ol. en » 5°40′ Zb. » 8°52′ Zb.	» 3.50
1 : 300.000	Straat Soenda;..... 1886. van 104°20′ Ol. tot 106°40′ Ol. en » 5°10′ Zb. » 7°3′ Zb.	» 3.—
1 : 150.000	Lampong baai;..... 1886.	» 1.50
1 : 20.000	Reede Telok Betoeng; .... 1878.	» 2.—
1 : 15.000	Vierde punt tot Oud Anjer;.. 1885.	» 1.50
1 : 15.000	Reede Merak; . ..... 1884.	» 2.—
1 : 20.000	Zutphen-eilanden of Poeloe Soemoer; 1886.	» 1.50
1 : 50.000	Baai van Bantam; ..... 1886.	» 1.50
1 : 40.000	W.lijke Vaarwaters naar de reede van Batavia;..... 1885.	» 3.50
1 : 40.000	Reede van Batavia; ..... 1880.	» 3.—
1 : 200.000	Vierde punt tot hoek Kerawang 1887.	» 3.—

PERPUSTAKAAN NASIONAL REPUBLIK INDONESIA

Schaal.	Titel der kaart.	Prijs.
1 : 200.000	Hoek Kerawang tot hoek Tanah 1886.	*f* 3.—
1 : 200.000	Hoek Indramajoe tot reede Pekalongan ..... 1887.	» 3.—
1 : 50.000	Wijnkoopsbaai; ..... 1848.*	» 3.—
1 : 20.000	Zandbaai; ..... 1848.*	» 2.—
1 : 25.000	Reede Cheribon; ..... 1886.	» 1.50
1 : 50.000	Reede Samarang; ..... 1881.	» 2.—
1 : 10.000	Baai van Patjitan; ..... 1848.*	» 2.50
1 : 15.000	Zeegat van Tjilatjap met zeilaanwijzing; ..... 1886.	» 1.25
1 : 75.000	W. Vaarwater van Soerabaja; 1886.	» 1.—
1 : 75.000	O. Vaarwater van Soerabaja; 1886.	» 1.—
1 : 20.000	Baai van Soemenep; ..... 1877.	» 1.—
1 : 26.000	Segoro Wedi baai; ..... 1848.*	» 2.62[5]
1 : 50.000	Panggoel baai; ..... 1871.	» 0.50
1 : 1.000.000	Eilanden en Vaarwaters beoosten Java, bl. I; ..... 1880. van 114° Ol. tot 121° Ol. en » 6°30′ Zb. » 11° Zb.	» 3.50
1 : 1.000.000	Eilanden en Vaarwaters beoosten Java; bl. II; ..... 1882. van 120° Ol. tot 127° Ol. en » 6°30′ Zb. » 11° Zb.	» 3.50
1 : 500.000	Kleine Soenda eilanden, bl. I; 1876. van 114° Ol. tot 117°30′ Ol. en » 6°30′ Zb. » 9°15′ Zb.	» 2.50
1 : 500.000	Kleine Soenda eilanden, bl. II; 1879. van 117° Ol. tot 120°30′ Ol. en » 7° Zb. » 9°30′ Zb.	» 3.—
1 : 500.000	Kleine Soenda eilanden, bl. III; 1881. van 120° Ol. tot 124° Ol. en » 7° Zb. » 9°30′ Zb.	» 2.50
1 : 500.000	Kleine Soenda eilanden, bl. IV; 1884. van 123°30′ Ol. tot 127°30′ Ol. en » 7° Zb. » 9°30′ Zb.	» 2.50
	Plannen van Ankerplaatsen beoosten Java, bl. I; ..... 1875. *Bali;* Reeden van Teboengkoes, Boeleleng, Sangsit, Koeboe, Tjoelik, Oedjong, Bali, Badong, en kust tusschen Boengkoelang en Lirang, Laboehan Amok en Padang Koreh.	» 1.25

PERPUSTAKAAN NASIONAL REPUBLIK INDONESIA

Schaal.	Titel der kaart.	Prijs.
	Lombok; Baai van Laboehan Tring, Reede van Ampanan, en Pidjoe Baai. *Soembawa;* Baaien van Soembawa, Bima en Sapi. Plannen van Ankerplaatsen beoosten Java; bl. II; ..... 1875.	*f* 1.25
	Soemba; Reede van Palmede, Baaien van Waingapoeng en Nangamessi. *Flores*; Baaien van Terang en Bari, Reede van Potta, Larantoeka, Endeh baai. *Timor*; Baai van Koepang, Reede van Atapoepoe, Baai van Deli. *Rotti*; Cyrus haven. *Tanah Djampeja*; Kambaraghi Baai. *Bonerata*; Reede van Bonerata. *Kalao-Toeah*; Cornelia Reede.	
1 : 1.000.000	Straat Mangkasar, bl. I; ..... 1875. van 113°56′ Ol. tot 120°56′ Ol. en » 4° Nb. » 2°10′ Zb.	» 1.—
1 : 1.000.000	Straat Mangkasar, bl. II; ..... 1883. van 114° Ol. tot 121° Ol. en » 1°50′ Zb. » 8° Zb.	» 3.50
1 : 200.000	Noordoostkust Borneo, van Batoe Tinagat tot Tarakan; ..... 1883.	» 2.—
1 : 200.000	Monden der Mahakam of Koetei rivier; 1873.	» 1.—
1 : 20.000	Reeden van Tapallang en Kait; 1856.	» 1.—
1 : 50.000	Vaarwater benoorden Mangkasar tot Kekeang, met beschrijving; 1851*	» 5.25
1 : 50.000	Westkust van Celebes, van Kekeang tot Paré-Paré, met beschrijving; 1868*	» 5.37⁵
1 : 20.000	Reede van Mangkasar;... 1868.	» 2.—
1 : 100.000	Zuidwestkust van Celebes; 1880.	» 2.—
1 : 1.000.000	Oostkust Celebes, bl. I; ..... 1866. van 120° Ol. tot 127° Ol. en » 3°36′ Nb. » 2° Zb.	» 3.50
1 : 1.000.000	Oostkust Celebes, bl. II; ..... 1883. van 120° Ol. tot 127° Ol. en » 1°35′ Zb. » 7° Zb.	» 3.50

PERPUSTAKAAN NASIONAL REPUBLIK INDONESIA

Schaal.	Titel der kaart.	Prijs.
	Plannen van Ankerplaatsen op de Noordkust van Celebes, Sangi en Talaoereilanden..... 1887.	*f* 2.—
	Noordelijk gedte. van Celebes.	
	Celebes N.-kust Reede Likoepang.	
	» » » » Menado.	
	» » » Bocht van Ilimana.	
	» » » H. Moriri tot h. Bolaäng Banka.	
	» » » Baai van Domisil.	
	» » » Van h. Dondo tot h. Besar met de Kwandang baai.	
	» » » Baai van Palelee.	
	» » » Reede Soemalata.	
	» » » Reede Boewool.	
	» » » Baai van Kaidipang en Bolaäng itam.	
	» » » Baai van Amoerang.	
	» » » Baai van Bolaäng Oeki.	
	» » » Baai van Pientjang.	
	» » » Ankerplaats bij Lingadang.	
	» N. O. » Reede Kema.	
	» » » Straat Lembee.	
	Sangi W. » Baai van Taroena.	
	» » » Baai van Manganitoe.	
	» O. » Ankerplaats voor Mioeloe.	
	» » » Ankerpl. voor Koeloer.	
	» » » » voor Petta.	
	» » » » voor Taboekan.	
	Talisei » » Reede Talisei.	
	Tagoelandang en de eilanden Roeang en Pasigi.	
	Siauw O.-k. Ankerplaats voor kg. Oeloe.	
	Karakelang W.k. Baai van Beo.	
	» » » » Samboara.	
	Salibaboe Ankerplaats op de Z.O. zijde.	
	» Reede Liroeng.	
	» Baai van Seree.	

PERPUSTAKAAN NASIONAL REPUBLIK INDONESIA

Schaal.	Titel der kaart.	Prijs.
1 : 10.000	Ankerplaats op de zuidoostkust van eiland Salibaboe; ..... 1848.*	*f* 0.75
1 : 10.000	Baai van Taroena, Westkust Sangi; 1846.	» 0.75
1 : 30.000	Doorvaart tusschen de eilanden Tagoelandang en Roeang; . 1848.*	» 0.75
1 : 25.000	Reede Likoepang; ..... 1867.	» 1.50
1 : 5.000	Reede Menado; ..... 1877.	» 1.—
1 : 1,000.000	Molukksche archipel, bl. I; ..... 1878. van 126° Ol. tot 133° Ol. en » 3° Nb. » 2°30′ Zb.	» 3.50
1 : 1.000.000	Molukksche archipel, bl. II; .... 1884. van 125°30′ Ol. tot 133°30′ Ol. en » 2° Zb. » 7°35′ Zb.	» 3.50
	Plannen van Ankerplaatsen in den Molukschen archipel, bl. I; ..... 1881. *Banda*; Reede Banda en Zonnegat. *Ambon*; Reede en Kolenhoofd. *Ceram*; Baai van Hatiling, Ankerplaats bij Goenoeng Soedi, straat Boano. *Boeroe*; Bara baai, Tifoe baai, baai van Kaëli, Reede van Oeki.	» 1.25
	Plannen van Ankerplaatsen in den Molukschen archipel, bl. II; ..... 1883. *Ceram*; Baai van Amahaai, Ankerplaats voor Messing en Illoe, Baai van Wahaai, Reede Kaibobo, Baai van Haja of Taloeti, Bocht van Kisalaoet. *Serang Laoet*; Schets van straten Kefling en Kilwaroe, Reede tusschen Gisser en Kilwaroe. *Saparoea*; Baai van Saparoea. *Noesa Laoet*; Baai van Nalahia.	» 1.25
	Plannen van Ankerplaatsen in den Molukschen archipel, bl. III; .... 1885. *Ternate*; Reede Ternate, Reede Kajo Merah. *Halmahera*; Reede Ganee, Reede Weda, Reede Pajahee, Reede Gam Soengei nabij Patani, Reede Gimia, Reede Maba.	» 1.25

PERPUSTAKAAN NASIONAL REPUBLIK INDONESIA

Schaal.	Titel der kaart.	Prijs.
	Soela Besi; Baai van Sanano. *Gebee*; Ankerplaats nabij Fow. *Misool*; Reede Waigana, Reede Kasiem. *Waigeoe*; Baai van Piapis, Baai aan de zuidkust bewesten Kabiai, Ankerplaats nabij Rawak. *Makjan*; Ankerplaats te Powati. *Popa*; Ankerplaats oostkust Popa. *Batjan*; Reede Batjan.	
1 : 20.000	Schets van de kust tusschen Thar en Eli op Kei eiland; ..... 1848.*	*f* 0.75
1 : 30.000	Baai van Ambon; ..... 1844.*	» 6.25
1 : 1.000.000	Sermata en Tanimbar of Timor Laoet eilanden; ..... 1884. van 126°30′ Ol. tot 134° Ol. en » 6°30′ Zb. » 12° Zb.	» 2.50
1 : 1.000.000	Zuidwestkust Nieuw-Guinea; ... 1885. van 133° Ol. tot 141° Ol. en » 3° Zb. » 9° Zb.	» 3.—
1 : 1.000.000	Noordkust Nieuw-Guinea; ..... 1885. van 132°50′ Ol. tot 141° Ol. en » 1°30′ Nb. » 3°30′ Zb.	» 3.—

PERPUSTAKAAN NASIONAL REPUBLIK INDONESIA

GIDSEN enz.

Omschrijving.		Prijs.
Beschrijving van het Vaarwater langs de westkust van Sumatra, tusschen Padang en Tapanoeli;..	1840.	*f* 1.87 5
*Zeemansgids voor de Vaarwaters rondom het eiland Java;.....	1858.	» 5.62 5
*Zeemansgids voor de eilanden en Vaarwaters beoosten Java;.....	1859.	» 3.12 5
Zeemansgids door de Straten Banka en Gaspar;..	1847.	» 1.87 5
*Zeemansgids voor de Vaarwaters van Java, naar en door den Molukschen archipel en terug;..	1853.	» 15.62 5
Gids voor het bevaren van Straat Karimata; ...	1884.	» 1.—
Gids voor het aandoen van de Reede Batavia;..	1885.	» 0.30
Zeilaanwijzingen in Straat Siberoet;	1886.	» 0.25
Geographische ligging van verschillende plaatsen in Nederlandsch-Indië;.....		» 0.25

NB. De zeekaarten en gidsen gemerkt * worden uitgegeven door SEYFFARDT te Amsterdam.

PERPUSTAKAAN NASIONAL REPUBLIK INDONESIA

OPGAVE VAN KAARTEN EN LEGENDA'S

verkrijgbaar bij het topographisch bureau te Batavia.

BENAMING.	Schaal waarop vervaardigd.	Wijze van reproductie.	Prijs per stuk.		*Aanmerkingen.*
				56	
Residentie Batavia	1 : 100.000	Chromo-lithographie.	30	08	
id. Krawang	id.	id.		8»	
id. Cheribon	id.	id.	»	*f* 07	
id. Tegal	id.	id.	»	4 24	
id. Pekalongan	id.	id.	»	2 04	
id. Semarang	id.	id.	»	6 54	
id. Japara	id.	id.	»	3 18	
id. Rembang	id.	id.	»	9 55	
id. Soerabaja	id.	id.	»	7 25	
id. Probolinggo	id.	id.	»	3 60	
id. Kediri	id.	id.	»	3 05	
id. Madioen	id.	id.	»	10 03⁵	
id. Madoera	id.	id.	»	6 60	
id. Soerakarta	id.	id.	»	7 89	
id. Djokjakarta	id.	id.	»	5 05	
id. Bagelen	id.	id.	»	6 —	
id. Kedoe	id.	id.	»	3 06⁵	
id. Banjoemas	id.	id.	»	9 07	
Residentiën Pasoeroean en Probolinggo met toelichtende nota	1 : 250.000	id.	»	5 —	
Residentie Besoeki met toelichtende nota	id.	id.	»	5 —	
Residentie Bantam	id.	id.	»	5 —	
Afdeeling Banjoewangi	1 : 100.000	Photo-lithographie met kleurendruk.	»	10 —	
Residentie Preanger-Regentschappen	1 : 300.000	id.	»	6 —	
Residentie Madoera	1 : 100.000	id.	»	10 —	
Etappekaart van Java en Madoera	1 : 500.000	Chromo-lithographie.	»	10 —	
Post- en telegraafkaart van Java en Madoera	1 : 1000.000	id.	»	5 —	
Hoofdpl. Buitenzorg met omstreken,	1 : 20.000	id.	»	5 —	
id. Malang met omstreken,	id.	id.	»	5 —	
id. Soerabaja met omstreken,	id.	id.	»	5 —	

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

BENAMING.	Schaal waarop vervaardigd.	Wijze van reproductie.	Prijs per stuk.	*Aanmerkingen.*
Hoofdplaats Bandong	1 : 20.000	Photo-lithographie met kleurendruk.	ƒ 2 —	
'd. Bangkalan	1 : 10.000	id.	» 1 50	
id. Banjoewangi	id.	id.	» 2	
id. Besoeki	id.	id.	» 1 50	
id. Pamekasan	id.	id.	» 1 50	
id. Probolinggo	1 : 20.000	id.	» 1 50	
id. Sampang	1 : 10.000	id.	» 1 50	
id. Soekaboemi	1 : 20.000	id.	» 1 50	
id. Soemenep	id.	id.	» 2 —	
id. Serang	id.	id.	» 2 —	
id. Buitenzorg	id.	Photo-lithographie.	» 1 —	
id. Djokjakarta	id.	id.	» 1 —	
id. Kediri	id.	id.	» 1 —	
id. Magelang	id.	id.	» 1 —	
id. Ngawi	id.	id.	» 1 —	
id. Poerworedjo	id.	id.	» 1 —	
id. Rembang	id.	id.	» 1 —	
id. Salatiga	id.	id.	» 1 —	
id. Semarang	id.	id.	» 1 —	
id. Soerabaja	id.	id.	» 2 —	
id. Soerakarta	id.	id.	» 1 —	
id. Tjilatjap	id.	id.	» 1 —	
id. Willem I	id.	id.	» 1 —	
Het terrein bezijden den grooten postweg van af post Toegoe tot Tjiandjoer (Sindanglaja, Tjipanas, Patjet, Mangoenkerta en Tjiandjoer).	1 : 50.000	id.	» 3 —	
Détailbladen der topographischekaarten van:			» 2 50	Voor elke residentiekaart: per blad voor 12 of minder bladen;
a. de residentiën: Bantam, Batavia, Preanger Regentschappen Rembang, Soerabaja, Madoera, Kediri, Pasoeroean, Probolinggo en Besoeki (behalve de afdeeling Banjoewangi)	1 : 20.000, van de Preanger-Reg. enkele bladen op 1 : 50.000 en van Bantam enkele bladen op 1 : 40.000	id.	» 1 50 » 0 75 » 0 50 » 0 25	per blad voor het 2de twaalftal of gedeelte daarvan; per blad voor het 3de twaalftal of gedeelte daarvan; per blad voor het 4de twaalftal of gedeelte daarvan; voor elk volgend blad, mits die bladen een aaneengeschakeld geheel vormen. Geen aaneengeschakeld geheel vormende, wordt per blad steeds ƒ 2.50 in rekening gebracht.
b. het district Gandasoli (res. Krawang)	1 : 20.000	id.		
c. de afdeeling Patjitan (res. Madioen)	id.	id.		
d. de afdeeling Banjoewangi (res. Besoeki)	1 : 40.000	id.		Bij aanvragen van 12 of meer exemplaren van hetzelfde blad wordt ƒ 1.— per blad berekend.

PERPUSTAKAAN NASIONAL REPUBLIK INDONESIA

BENAMING.	Schaal waarop vervaardigd.	Wijze van reproductie.	Prijs per stuk.	*Aanmerkingen.*
Sumatra.				
Groot-Atjeh	1 : 100.000	Chromo-lithographie.	ƒ 0 40	
Atjeh en Onderhoorigheden.	1 : 750.000	id.	» 5 —	Uitgave 1886.
Groot-Atjeh	1 : 50.000	Photo-lithographie.	» 2 50	Uitgave Juli 1883.
Bezette gebied in Groot-Atjeh	1 : 20.000	id.	» 2 50	Uitgave Maart 1887.
Residentie Oostkust van Sumatra	1 : 200.000	id.	» 20 —	
Afdeeling Deli, resid. Oostkust v. Sumatra	1 : 100.000	id.	» 10 —	
Hoofdplaats Padang	1 : 5000	Chromo-lithographie.	» 4 —	
Bali.				
Eiland Bali	1 - 250.000	Chromo lithographie.	» 5 —	
Billiton.				
Eiland Billiton	1 : 200.000	Chromo-lithograhie.	» 5 —	
Westerafdeeling van Borneo.				
Hoofdplaats Pontijanak en omstreken.	1 : 20.000	Photo-lithographie.	ƒ 5 —	
Montrado en omstreken.	id.	id.	» 2 50	
Het Z.W. gedeelte van het landschap Mampawah.	id.	id.	» 2 50	
Singkawang en omstreken.	id.	id.	» 2 50	
Vierkante paal Gouvernements grondgebied te Pontijanak	1 : 5000	Chromo-lithographie.	» 2 50	
Montrado	id.	id.	» 2 —	
Singkawang	id.	id.	» 2 —	
Mampawah	id.	id.	» 2 —	
Bengkajang	id.	id.	» 2 —	

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

BENAMING.	Schaal waarop vervaardigd.	Wijze van reproductie.	Prijs per stuk.	*Aanmerkingen.*
Celebes.				
Zuid- Celebes met uitzondering van het Rijk Gowa.	1 . 100.000	Chromo-lithographie.	ƒ 6 10	
Minahassa	id.	id.	» 7 57	
Hoofdplaats Makasser	1 : 20.000	Photo-lithographie.	» 1 —	
Algemeene kaarten.				
Nieuw voorschrift tot vervaardiging van topographische kaarten betreffende de Nederlandsche bezittingen in Oost-Indië	—	—	ƒ 5 —	
Legenda voor photo-lithographische kaarten		Photo-lithographie.	» 0 25	
Kaart der geregelde postverbindingen van den Nederlandsch-Indischen Archipel en der telegraaf- en telephoonverbindingen op Sumatra.	1 : 4000.000	—	» 5 —	

(*) Aanvragen om kaarten en legenda's behooren te worden gericht, door middel van vrachtvrije brieven, aan den Chef van den topographischen dienst, onder overmaking al dadelijk van het geldswaardig bedrag van het verlangde. De bladwijzers, betrekking hebbende op de photo-lithographische detailkaarten der residentiën worden op franco aanvraag toegezonden. De toezending der gevraagde kaarten geschiedt onder dienstcouvert.

PERPUSTAKAAN NASIONAL REPUBLIK INDONESIA

VOORNAAMSTE
MUNTEN, MATEN EN GEWICHTEN,
in gebruik in Nederlandsch-Indië.

Munten.

	Standmunt:	Pasmunt:
Gouden:	10 gulden.	
Zilveren:	$2\frac{1}{2}$, 1 en $\frac{1}{2}$ gulden.	25, 10 en 5 cent.
Koperen:		$2\frac{1}{2}$, 1 en $\frac{1}{2}$ cent.

Maten en Gewichten.

Naam.	Bestemming.	Indeeling in veelvouden en onderdeelen.	Waarde	
			oude.	metrieke.
Lengtematen.				
Kilometer . . .	diversen	10 hektometer		1000 M.
Hektometer . .	»	10 dekameter		100 »
Dekameter . . .	»	10 meter		10 »
Meter.	»	10 decimeter		1 »
Decimeter . . .	»	10 centimeter		0,1 »
Centimeter. . .	»	10 millimeter		0,01 »
Millimeter . . .	»			0,001 »
Geograph. mijl.	afstand ter zee	4 paal	$1\frac{1}{4}$ uur gaans	7407,4 »
Paal.	afstand		$\frac{1}{4}$ uur gaans of 1 zeemijl	1851,8519 »
Paal.	»	400 roede	400 Rl. roede	1506,943 »
Roede.	bouwterrein	12 voet	1 Rl. roede	3,767358 »
Voet	hout	12 duim	1 » voet	0,313946 »
Duim	»		1 » duim	0,026162 »
Vadem	hout, touw, diepte	6 voet	1 Amst. vadem	1,698798 »
Voet	hout	11 duim	1 » voet	0,283133 »
Duim	»		1 » duim	0,025739 »
El	lijnwaden		1 » el	0,68781 »
Yard	»		1 Eng. yard	0,914382 »
Depa	»	4 hasta		± 1,7 »
Hasta.	»	2 kilan		± 0,42 »
Kilan	»			± 0,21 »

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

Naam.	Bestemming.	Indeeling in veelvouden en onderdeelen.	Waarde	
			oude.	metrieke.
Vlaktematen. (a)				
Hektare. . . .	landmaat	100 are		10000 M²
Are	»	100 centiare		100 »
Centiare . . .	»			1 »
Vierk. paal. . .	»	320 bouw	160000 vrk. Rl. r	2270877,76 »
bouw . .	»	500 vierk. roede	500 » » »	7096,49 »
Vierk. roede . .	»		1 » » »	14,19299 »
morgen.	»		600 » » »	8515,79 »
Ruimtematen. (b)				
Stère	diversen.			1 M³
Registerton. . .	scheepsruimte			2,83 »
Kojang	»	2 ton	32 pikol	1976,362 KG.
Ton.	»		16 »	988,181 »
Toembak. . . .	brandhout.		216 kub. Rl. vt.	6,684 M³
Maten voor droge waren. (b)				
Hektoliter . . .	diversen	10 dekaliter		100 L
Dekaliter. . . .	»	10 liter		10 »
Liter	»	10 deciliter		1 »
Deciliter	»	10 centiliter		0,1 »
Centiliter. . . .	»			0,01 »
Kojang	zout	30 pikol		2011,2679 »
Pikol	»	± 8 gantang		67,0423 »
½ pikol	»			33,5211 »
¼ »	»			15,7605 »
⅛ » of gantang	zout, rijst	8 batok	468 kub. Rl. dm.	8,5766 »
1/16 pik. of ½ gant.	» »			4,2883 »
3/32 » » ¼ »	» »			2,1441 »
1/64 » » ⅛ » of batok	rijst			1,0721 »
Ton.	kalk		3 kub. Rl. voet	92,83 »
Vochtmaten. (b)				
Hektoliter . . .	diversen	10 dekaliter		100 L
Dekaliter. . . .	»	10 liter		10 »
Liter	»	10 deciliter		1 »

(a) De namen en waarden der lengtematen kunnen met bijvoeging van het woord »vierkante" als vlaktematen worden gebezigd.

(b) De namen en waarden der lengtematen kunnen met bijvoeging van het woord »kubieke" als inhoudsmaten worden gebezigd.

PERPUSTAKAAN NASIONAL REPUBLIK INDONESIA

Naam.	Bestemming.	Indeeling in veelvouden en onderdeelen.	Waarde	
			oude.	metrieke.
Deciliter	diversen	10 centiliter		0,1 L.
Centiliter. . . .	»			0,01 »
Ton.	stroop		48 kan	72,761 »
Takar.	olie		17 »	25,770 »
Kit	»	4 koelak	10 »	15,159 »
Koelak	»		2 »	3,790 »
Kan	diversen	10 mutsje	1 »	1,5751 »
Mutsje	»	2 pintje	0,1 »	0,1516 »
Pintje.	olie		0,05 »	0,0758 »
		Gewichten.		
Kilogram	diversen	10 hektogram		1 K.G
Hektogram . . .	»	10 dekagram		0,1 »
Dekagram . . .	»	10 gram		0,01 »
Gram	»	10 decigram		0,001 »
Decigram. . . .	»	10 centigram		0,1 G.
Centigram . . .	»	10 milligram		0,01 »
Milligram. . . .	»			0,001 »
Pikol	handelsgewicht	100 kati	125 Amst. pond	61,7613 K.G.
Kati	»	16 thail	1,25 » »	0,617613025 »
Thail	opium	10 tji		0,038601 »
Tji	»	10 tiembang		0,003860 »
Tiembang, Mata of Hoen . . .	»			0,000386 »
Pond	handelsgewicht	16 ons	1 Amst. pond	0,49409042 »
Ons.	»	2 lood	1 » ons	0,030880 »
Lood	»		1 » lood	0,015440 »
Thail	edele metalen	2 reaal	2 Spaansche mat.	0,054090 »
Reaal	»	4 soekoe	1 » »	0,027045 »
Soekoe	»	2 tali		0,006761 »
Tali	»	3 wang		0,003381 »
Wang.	»			0,001127 »
Thail	»			0,05 »
Thail	»			0,04 »
Thail	idem en opium		$\frac{1}{16}$ katti	0,038601 »
Thail	»		$\frac{1}{12}$ Amst. pond	0,041174 »
Thail	»		$\frac{1}{28}$ K.G.	0,035714 »

PERPUSTAKAAN NASIONAL REPUBLIK INDONESIA

Naam.	Bestemming.	Indeeling in veelvouden en onderdeelen.	Waarde	
			oude.	metrieke.
Thail	edele metalen en opium.			0,055585 K.G.
Karaat	diamant			± 0,000205 »
Pond	medicinaal gewicht	12 ons	$\frac{3}{4}$ pond Holl. Trooisch	0,36912579 »
Ons	»	8 drachme		0,030760 »
Drachme	»	3 scrupel		0,003845 »
Scrupel.	»	20 grein		0,001282 »
Grein	»			0,000064 »
Pond	»	12 ons	$\frac{3}{5}$ K.G.	0,375 »
Ons	»	8 drachme		0,03125 »
Drachme	»	3 scrupel		0,003906 »
Scrupel.	»	20 grein		0,001302 »
Grein	»			0,000065 »
Kojang	rijst te Batavia		27 pikol	1667,555 »
Kojang	» » Semarang		28 »	1729,316 »
Kojang	» » Soerabaja		30 »	1852,839 »

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

VERJAARDAGEN

der Leden van het Koninklijk Huis.

WILLEM-Alexander-Paul-Frederik-Lodewijk, Koning der Nederlanden, Prins van Oranje-Nassau, Groot Hertog van Luxemburg, enz, enz., enz. 19 Februari.

Wilhelmina-Maria-**SOPHIA**-Louisa, zuster van Z. M. den Koning, gemalin van Z. K. H. Karel Alexander Augustus Jan Groot Hertog van Saxen-Weimar Eisenach. 8 April.

Wilhelmina-Frederika-Anna-Elisabeth-**MARIA**, dochter van Z. K. H. Prins Frederik der Nederlanden, gemalin van Prins Karel Vorst zu Wied. 5 Juli.

Adelheid-**EMMA**-Wilhelmina-Theresia, Prinses van Waldeck-Pyrmont, gemalin van Z. M. den Koning der Nederlanden. 2 Augustus.

WILHELMINA-Helena-Pauline-Maria, dochter van Z. M. den Koning der Nederlanden. 31 Augustus.

MARIE-Elisabeth-Louisa-Frederika, weduwe van Prins Willem Frederik Hendrik. 14 September.

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

NAAMLIJST

van de Ministers van Koloniën in Nederland.

Departement voor de zaken van Indië en van den koophandel.

Mr. Paulus Van der Heim, directeur-generaal 6 Juli 1806, minister 29 Juli 1806.
Mr. Jacob Jan Cambier, minister 10 Dec. 1807.

Ministerie van marine en koloniën.

Mr. Paulus Van der Heim, minister 8 Jan. 1808 (*).

Departement voor de zaken van koophandel en koloniën.

Godert Alexander Gerard Philip Baron Van der Capellen, secretaris van staat 6 April 1814.
Jan Cornelis Van der Hoop, secretaris van staat voor de marine, belast met de waarneming 29 Juli 1814.
Jhr. Johannes Goldberg, belast met de waarneming 14 Sept. 1814, directeur-generaal 16 Sept. 1815.

Ministerie van het publiek onderwijs, de nationale nijverheid en de koloniën.

Mr. Anton Reinhard Falck, minister 19 Maart 1818.

Ministerie van de nationale nijverheid en koloniën.

Mr. Cornelis Theodorus Elout, minister 30 Maart 1824.

Ministerie van marine en koloniën.

Mr. Cornelis Theodorus Elout, minister 5 April 1825.
Jhr. Jacques Jean Quarles Van Ufford, (secretaris-generaal), belast met de waarneming 6 Sept. 1829.

Ministerie voor den waterstaat, de nationale nijverheid en koloniën.

Mr. Pierre Louis Joseph Servais Van Gobbelschroij, minister 29 Dec. 1829.
Jhr. Mr. Gerard George Clifford, *ad interim*, belast met de waarneming 4 Oct. 1830.

(*) De heer Van der Heim is minister gebleven tot aan het einde der regeering van Koning Lodewijk Napoleon.

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

Ministerie voor de nationale nijverheid en koloniën.

Jhr. Mr. Gerard George Clifford, *ad interim*, belast met de waarneming, met ingang van 1 Jan. 1832.

Ministerie van koloniën.

Mr. Arnoldus Brocx, (secretaris-generaal) met de tijdelijke waarneming belast, met ingang van 1 Jan. 1834.
Johannes Graaf Van den Bosch, minister 30 Mei 1834.
Jean Chrétien Baud, *ad interim*, minister 25 Dec. 1839.

Ministerie van marine en koloniën.

Jean Chrétien Baud, minister 21 Juli 1840.

Ministerie van koloniën.

Jean Chrétien Baud, minister, met ingang van 1 Jan. 1842.
Jules Constantijn Rijk, minister 25 Maart 1848.
Guillaume Louis Baud, minister 21 Nov. 1848.
Engelbertus Batavus Van den Bosch, minister 18 Juni 1849.
Charles Ferdinand Pahud, minister 30 Oct. 1849.
Mr. Pieter Mijer, minister 1 Jan. 1856.
Jan Jacob Rochussen, minister 18 Maart 1858.
Mr. Johannes Servaas Lotsij, minister van marine, tijdelijk belast met het beheer van het departement van koloniën 1 Jan. 1861.
Jhr. Jean Pierre Cornets de Groot van Kraaijenburg, minister 9 Jan. 1861.
Mr. James Loudon, minister 14 Maart 1861.
Gerhard Hendrik Uhlenbeck, minister 1 Feb. 1862.
Gerardus Henri Betz, minister van financiën, tijdelijk belast met het beheer van het departement, 4 Jan. 1863.
Isaac Dignus Fransen Van de Putte, minister 2 Feb. 1863.
Mr. Pieter Mijer, minister 30 Mei 1866.
Nicolaas Trakranen, minister 17 Sept. 1866.
Johannes Jerphaas Hasselman, minister 20 Juli 1867.
Engelbertus De Waal, minister, 4 Juni 1868.
L. G. Brocx, minister van marine, tijdelijk belast met het beheer van het departement van koloniën, 16 Nov. 1870.
Mr. Pieter Philip Van Bosse, minister, 4 Jan. 1871.
Isaac Dignus Fransen Van de Putte, minister, 6 Juli 1872.
Mr. Willem Baron Van Goltstein, minister, 27 Aug. 1874.
Mr. Fokko Alting Mees, minister, 11 Sept. 1876.
Mr. Pieter Philip Van Bosse, minister, 3 Nov. 1877.
O. Van Rees, minister, 12 Maart 1879.
Mr. Willem Baron Van Goltstein, minister, 20 Aug. 1879.
Jhr. Mr. Willem Maurits De Brauw, minister, 1 Sept. 1882.

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

W. F. Van Erp Taalman Kip, minister van marine, tijdelijk belast met het beheer van het departement van koloniën, 23 Februari 1883.

François Gerard Van Bloemen Waanders, minister, 23 April 1883.

A. W. P. Weitzel, minister van oorlog, tijdelijk belast met het beheer van het departement van koloniën, 26 November 1883.

Jacobus Petrus Sprenger van Eijk, minister, 27 Februari 1884 (*).

(*) Benoemd 29 December 1885.

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

NAAMLIJST

der Gouverneurs-Generaal en Commissarissen-Generaal van Nederlandsch Oost-Indië.

Gouverneurs-Generaal.

Pieter Both	1610—1614
Gerrit Reijnst ...	1614—1615
Laurens Reaal ...	1615—1619
Jan Pietersz. Coen	1619—1623
Pieter Carpentier .	1623—1627
Jan Pietersz. Coen.	1627—1629
Jacques Specx ...	1629—1632
Hendrik Brouwer..	1632—1636
Antonie Van Diemen	1636—1645
Cornelis Van der Lijn	1645—1650
Carel Reiniersz. ..	1650—1653
Mr. JoanMaetsuyker	1653—1678
Rijklof Van Goens.	1678—1681
Cornelis Janszoon Speelman.....	1681—1684
Johannes Camphuijs	1684—1691
Willem Van Outhoorn	1691—1704
Joan Van Hoorn..	1704—1709
Abraham Van Riebeeck	1709—1713
Christoffel Van Swol	1713—1718
Hendrik Zwaardecroon.....	1718—1725
Mattheus De Haan.	1725—1729
Mr. Diederik Durven	1729—1732
Dirk Van Cloon...	1732—1735
Abraham Patras..	1735—1737
Adriaan Valckenier	1737—1741
Johannes Thedens	1741—1743
Gustaaf Willem Baron Van Imhoff	1743—1750
Jacob Mossel	1750—1761
Petrus Albertus Van der Parra	1761—1775
Jeremias Van Riemsdijk.....	1775—1777
Reinier De Klerk..	1777—1780
Mr. Willem Arnold Alting.....	1780—1796
Mr. Pieter Gerardus Van Overstraten.	1796—1801
Johannes Sieberg .	1801—1804
Albertus Henricus Wiese.	1804—1808
Mr. Herman Willem Daendels	1808—1811
Jan Willem Janssens	1811

Engelsch tusschenbestuur:

Lord Minto	1811
Thomas Stamfort Raffles (luitenant-gouverneur). ..	1811 tot 1816
John Fendall (luit.-gouverneur)....	1816

Godert Alexander Gerard Philip Baron Van der Capellen, 16 Jan. 1819 tot 1 Jan. 1826.

Hendrik Merkus De Kock (luit.-gouv.-gen.), 1 Jan. 1826 tot 16 Jan. 1830.

Johannes Graaf Van den Bosch, 16 Jan. 1830 tot 2 Juli 1833.

Jean Chrétien Baud (waarnemend) 2 Juli 1833 tot 29 Feb. 1836.

Dominique Jacques De Eerens, 29 Febr. 1836 tot 1840 (overleden te Buitenzorg den 30 Mei 1840).

Carel Sirardus Willem Graaf Van Hogendorp (waarnemend), 1 Juni 1840, tot 6 Jan. 1841.

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

Mr. Pieter Merkus (waarnemend), 6 Jan. 1841 tot 14 Feb. 1843.
Mr. Pieter Merkus 14 Feb. 1843 tot 1844 (overleden te Soerabaja den 2 Aug. 1844).
Jhr. Joan Cornelis Reijnst (waarnemend), 5 Aug. 1844 tot 30 Sept. 1845.
Jan Jacob Rochussen, 30 Sept. 1845 tot 12 Mei 1851.
Mr. George Isaac Bruce (overleden voor zijn vertrek).
Mr. Albertus Jacob Duijmaer van Twist, 12 Mei 1851 tot 22 Mei 1856.
Charles Ferdinand Pahud, 22 Mei 1856 tot 2 Sept. 1861.
Mr. Arij Prins (waarnemend), 2 Sept. 1861.
Mr. Ludolf Anne Jan Wilt Baron Sloet van de Beele, 19 Oct. 1861 tot 25 Oct. 1866.
Mr. Arij Prins (waarnemend), 25 Oct. 1866.
Mr. Pieter Mijer, 28 Dec. 1866.
Mr. James Loudon, 1 Jan. 1872 tot 26 Maart 1875.
Mr. Johan Willem Van Lansberge, 26 Maart 1875 tot 12 April 1881.
Frederik s' Jacob, 12 April 1881 tot 11 April 1884.
Otto Van Rees, 11 April 1884.

Commissarissen-Generaal

Hendrik Adriaan Van Reede tot Drakenstein . . 1684—92
Mr. Sebastiaan Cornelis Nederburgh 1791
Simon Hendrik Frijkenius. 1791
Mr. Willem Arnold Alting 1791
Johannes Siberg 1793
Mr. Pieter Gerardus Van Overstraten. 1796
Mr. C. Th. Elout en C. H. Van Grasveld (op reis naar Indië te New-York vertoevende teruggeroepen) 11 Nov. 1805—20 Juni. 1806
Mr. Cornelis Theodorus Elout 1816-1819
Godert Alexander Gerard Philip Baron Van der Capellen 1816-1819
Arnold Adriaan Buijskes. 1816-1819
Leonard Pieter Jozef Burggraaf Du Bus de Gisignies. 1826
Johannes Graaf Van den Bosch 1833

PERPUSTAKAAN NASIONAL REPUBLIK INDONESIA

KORTE KRONIEK

der voornaamste gebeurtenissen in Indië sedert de vestiging van ons bestuur aldaar.

1498. *Vasco de Gama* zeilt om de *Kaap de Goede Hoop* naar *Indië* (*Kalikoet*).

1500. *Pedro Alvarez de Cabral* sticht een handelsfactorij te *Kalikoet*.

1505. *Francois d'Almeide*, eerste onderkoning.

1510. *Alfonso d'Albuquerque* kiest *Goa* als middelpunt der Portugeesche heerschappij in *Indië*. Ontdekking van *Ceylon*.

1511. Verovering van *Malakka*.

1512. *Antonio d'Abreu* bezoekt *Java* (Grisee) en de *Molukken*.

1518. De Portugeezen voor 't eerst te *Broenai*.

1521. Het schip van *Magellaan* te *Grisee*.

1524. De Javanen verdrijven de Portugeezen van *Soerabaja* en *Grisee*.
Vestiging te *Bantam* (Soenda).

1526. Vestiging en missiën te *Panaroekan*.

1529. Verdrijving der Portugeezen van *Panaroekan* door de Javanen.

1586. Zware berguitbarsting van den *Ringgit* in Oost-Java. *Panaroekan* verwoest.

1594 tot 1597. Vruchtelooze tochten der Nederlanders tot het opsporen van eenen N. O. doortocht naar *Oost-Indië*, onder *Barentsz*, *van Linschoten*, *Heemskerck*, *de Veer* en *Rijp*. Overwintering op *Nova-Zembla*.

1595 tot 1602. In *Holland* en *Zeeland* worden verschillende compagniën voor de vaart op *Oost-Indië* opgericht.
Eerste tocht der Nederlanders naar *Indië*, onder *Jan Jansz. Molenaer* en *Kornelis de Houtman*. Zij bezoeken *Bantam*, *Jakatra* en andere plaatsen op *Java* (1595—1597).
Verscheidene belangrijke tochten naar *Indië*, onder de gebr. *de Houtman*, *Jacob van Neck*, *Pieter Both*, *Paulus van Caerden*, *Jacob Wilkens*, *Cornelis Bastiaansz*, *Steven van der Hagen*, *Jacob van Heemskerck*, *Wolphert Hermansz*, *Joris van Spilbergen*, en *Wijbrand van Waerwijck*. Zij bezoeken o.a. *de Molukken* en *Atjeh* op *Sumatra*, van waar een gezantschap naar Prins *Maurits* ingescheept wordt.

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

Eerste reis rondom de wereld door *Olivier van Noord* (1598).
J. van Spilbergen bezoekt *Ceylon* in 1602, alwaar hij door den Koning van *Candi* plechtig ontvangen wordt.
De Nederlanders bezoeken ook *Siam*, *Makao*, de *Philippijnen*, enz.

1602. Komst der Engelschen op *Java*, onder *James Lancaster*.
Oprichting der Oost-Indische Maatschappij (20 Maart).
De eerste vloot der O. I. Compagnie onder *van Waerwijck* en *de Weert* naar Oost-Indië gezonden.

1602 tot 1610. Uitbreiding des handels in *Indië*. Voordeelige gevechten tegen de Portugeezen in de *Molukken*, onder *van der Hagen*, die in 1607 het fort *Victoria* te *Amboina* sticht. *C. Matelief* ondersteunt den Koning van *Djohor* tegen de Portugezen; hij belegert *Malakka* en behaalt eene overwinning op de Portugeesche vloot. De Nederlanders stichten de vesting *Willemstad* te *Ternate* en forten op verscheidene andere plaatsen, bezoeken de vaste kusten van *Indië*, sluiten voordeelige verbonden met verschillende inlandsche vorsten en in 1609 met *Japan*.

1605. De hoofdzetel der Compagnie gevestigd te *Ambon*.

1607. *Matelief* sticht het fort *Oranje* op *Ternate*.

1610. Aanstelling van *Pieter Both* tot eersten Gouverneur-Generaal van Nederlandsch-Indië. Hij vestigt eene factorij te *Jakatra*.
Vijandelijkheden met de Spanjaarden te *Ternate* en *Tidore*.
Verdragen met *Boeton*, *Solor*, *Timor*, en met *Ceylon* in 1612.
Uitbreiding van den Engelschen handel in den Archipel.

1614. *Gerard Reijnst* volgt *Both* in het bewind op. Deze laatste vergaat op reis naar het vaderland bij *Mauritius*. Handels. betrekkingen aangeknoopt met *Aden* aan de Roode-zee.
Onlusten en gevechten op de *Banda*-eilanden.

1615. Dood van *G. Reijnst*.
Belangrijke ontdekkingsreis van *Schouten* en *le Maire*.
Laurens Reaal Gouverneur-Generaal. Eerste gezantschap der Nederlanders naar *Mataram*.

1616 tot 1618. Oneenigheden met de Engelschen te *Bantam*.
Belangrijke tochten van *P. van den Broek* naar *Arabië*, *Hindostan* en *Suratte*.

1619. *L. Reaal* treedt af, en wordt opgevolgd door *Jan. Pietersz. Coen*.
Belegering van *Jakatra* door de Jakatranen en Bantammers opgestookt en ondersteund door de Engelschen. De vesting te *Jakatra* verkrijgt den naam van *Batavia* (12 Maart).
Batavia ontzet en *Jakatra* vernietigd (30 Mei).
Verdrag tusschen de Engelsche en Nederlandsche Oost-Indische Compagnie te *Londen* gesloten (7 Augustus).

1620. Raad van Verdediging, samengesteld uit Nederlanders en Engelschen, te *Batavia* gevestigd.

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

1621. *Coen* brengt de *Banda*-eilanden tot onderwerping.

1622. Vruchteloos beleg van *Makao*, door *Bontekoe*. De Chineezen staan het eiland *Formosa* af, alwaar het fort *Zeelandia* gesticht wordt.

1623. *Coen* vertrekt naar *Nederland*, en benoemt *Pieter Carpentier* tot zijn opvolger als Gouverneur-Generaal. Vernieuwing van het octrooi der O. I. Maatschappij. Terechtstelling van verscheidene personen te *Ambon*, wegens eene samenzwering, ten doel hebbende de verdrijving der Nederlanders uit *Amboina*.

De Engelschen verlaten *Java* en *Ambon*.

1627 en 1628. Ontdekkingen op *Nieuw-Holland*, van de *Golf Carpentaria*, *Nuytsland*, *Arnhemsland*, enz. Dood van *Carpentier*. *J. Pz. Coen* voor de tweede maal Gouverneur-Generaal. Beleg van *Batavia* door een leger van *Mataram* (*Java*). Dappere verdediging der Nederlanders. Het beleg opgebroken.

1629. Dood van *J. Pz. Coen*, die opgevolgd wordt door *Jacob Specx*. Welvaart en verfraaiing van *Batavia*. Voordeelig verbond met *Ternate*.

1632. *Specx* vertrekt naar Nederland, en wordt opgevolgd door *Hendrik Brouwer*. Onlusten in de *Molukken*.

Eerste tochten naar *Borneo's* Oostkust.

1636. Vertrek van den Gouverneur-Generaal *Brouwer*. *Antonie van Diemen* komt aan het bestuur. Deze Gouverneur-Generaal doet twee tochten naar de *Molukken*, dempt den opstand aldaar en sluit er voordeelige verdragen.

Verschrikkelijke vervolgingen tegen de Christenen in *Japan*; uitroeiing van den Christelijken godsdienst aldaar. Verplaatsing des Nederlandschen handels in dat rijk van *Firando* naar *Decima*; de handel wordt voor alle andere natiën gesloten.

1637 tot 1644. Oorlogen op *Ceylon* tegen de Portugeezen. Overwinning ter zee bij *Goa* (1637). *Baticalo*, *Trinconomale*, *Punto de Gale* en *Negombo* ingenomen. *Westerwoldt*, *Coster*, *J. T. Payart* en *F. Caron* onderscheiden zich aldaar. *Malakka* op de Portugeezen veroverd. *A. Antoniszoon*, *J. Koper*, *P. van den Broek* en *W. Caertekoe* (1640—1641).

De handel met *Tonkin* en *Cochin-China* bevestigd door *K. Hartsink*. Gezantschappen naar *Cambodja* onder *J. van Galen* en *H. Hagenaar*; de Nederlanders aldaar vermoord. Gezantschap naar *Laos* onder *G. van Wusthof* (1641).

Ontdekkingsreis van *Matthijs Quast* en *Abel Tasman* in de wateren beöosten *Japan* (1639). Idem van *Marten Gerritsen Vries* en *Hendrik Schaep* langs de kusten

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

van *Japan*, *Jesso*, *de Kurilen* en *Tarrakai* of *Saghalien* (1643).

Abel Tasman ontdekt *van Diemensland*, *Nieuw-Zeeland* en andere eilanden in die streken (1642 en 1643).

1645. *Van Diemen* sticht twee kerken te *Batavia*. Hij overlijdt en wordt opgevolgd door *Cornelis van der Lijn*. Vrede met *Mataram* (*Java*). Onlusten op *Ceylon*; *A. van der Stel*, opperhoofd van *Negombo*, vermoord. De vrede aldaar hersteld door toedoen van *J. Maetsuyker* (1649). Invoering van gestrenge maatregelen tot handhaving van het monopoliestelsel in den *Molukschen archipel*. Onlusten in de *Molukken* onder den Gouverneur *Demmer*; *Vlaming* wordt aldaar Gouverneur in 1648.

1650. De Gouverneur-Generaal *van der Lijn* vertrekt naar Nederland, en wordt opgevolgd door *Karel Reiniersz*.

1651. Tocht van *Vlaming* met eene aanzienlijke vloot naar *Ternate* en *Amboina*. Uitroeiing der nagelboomen in *de Molukken*, behalve op *Ambon*.

1652. De *Kaap de Goede Hoop* in bezit genomen door *A. van Riebeeck*. Stichting der volkplanting aldaar.

1653. Dood van *K. Reiniersz*; Mr. *Joan Maetsuyker* tot opvolger benoemd.

1653 tot 1669. Oorlogen op *Ceylon* tegen de Portugeezen. *G. Hulft*, in 1655 derwaarts gezonden, sneuvelt bij de belegering van *Colombo*. *Colombo* genomen in 1656. *Rijklof van Goens* naar *Ceylon* gezonden. Groote overwinningen op de kusten van *Coromandel* en *Malabar*. Vrede met *Portugal* (1661). Verovering van *Cochin* in 1663.

Onlusten op *Tay-oe-wan*, gezegd *Formosa*. Landing van *Coxinga* aldaar in 1661. Dapper gedrag van den Gouverneur *Coyet*. Heldendood van *Antonie Hambroek*. Overgave van het fort *Zeelandia* in 1662. Tocht tegen de Chineezen en *Coxinga*, onder *Cauw* in 1663. Verlies van *Formosa*.

Onlusten in de *Molukken* en te *Makasser*. Tochten van *Vlaming* derwaarts. In 1660 uitrusting onder *van Dam* en *Truitman* naar *Makasser*, en in 1666, bij een nieuwen oorlog, een uitrusting onder *Cornelis Speelman*, die aldaar groote overwinningen behaalt, het zoogenaamd Bongaaisch contract sluit (18 Nov. 1667) en het Makassaarsche Rijk in 1669 geheel tot onderwerping brengt.

Belangrijke reizen van *W. Schouten* op de kusten van *Coromandel*, enz. Contract met den Radja van *Banka* (1668).

1664 tot 1670. Uitbreiding der Hollandsche macht op *Sumatra*. De *Westkust* genoegzaam geheel onderworpen, onder het beleid van *de Bitter*, *Poleman*, *Verspreet*, enz.. *Padang* tot hoofdkantoor aldaar verklaard.

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

Vruchtelooze aanslagen der Franschen tegen onze bezittingen op *Ceylon*.

1674 tot 1677. Inval der Makassaarsche vrijbuiters *Montemerano* en *Glisong* in Oostelijk *Java*. Opstand van *Troeno-djojo* tegen Sultan *Tegal-wangi* van *Mataram*. Afval van Oostelijk *Java*. Gevechten bij *Soerabaja*. Inname van *Mataram* (*Plèrèd*). Herstel van den Vorst door de Nederlanders, aan wie het land van *Djakarta* definitief wordt afgestaan, met eenig land bij *Semarang*. Dood van Sultan *Tegal-wangi* te *Tegal*. Hij wordt opgevolgd door Sultan *Amankoe Rat I*.

Contract met den Koning van Sumbawa.

Octrooi verleend aan Dr. *Gueijnier* tot het drukken van een Maleisch woordenboek.

1678. Dood van *Maetsuyker*. *Rijklof van Goens* Gouverneur-Generaal. *Troeno-djojo*, gezeteld te *Kediri*, beheerscht Oostelijk-*Java*. *Hurdt* verovert stormenderhand *Kediri*. Krooning des Keizers.

1679. Verovering van *Kakapar* in het Solosche, door *Coeper*. Instelling van een Provisioneelen Bergraad, voor de mijnen op de westkust van *Sumatra*.

1680. Onderwerping van *Troeno-djojo*. Hij wordt door den Keizer wreedaardig vermoord. De Panembahan van *Giri* (*Grisee*) mede overwonnen en geheel *Java* aan den Keizer onderworpen.

1681. Oorlog in *Bantam* tusschen den ouden Sultan *Tirtajasa* met de Engelschen, en den jongen Sultan *Hadji* met de Nederlanders, eindigende met de verbanning des ouden Sultans en de verdrijving der Engelschen.

Salidasche goudmijnen op *Sumatra* ontgonnen.

De Gouverneur-Generaal *van Goens* vertrekt naar *Nederland*, en wordt opgevolgd door *Cornelis Jansz. Speelman*

1681 tot 1683. Onlusten op *Ternate*, *Ambon* en *Boeroe*, door den Sultan van *Ternate* verwekt, worden in 1683 gedempt. Sluiting van een contract met den Koning van *Ternate*, bij hetwelk al de landen, destijds tot dat rijk behoorende, in vollen eigendom aan de Nederlandsch-Oost-Indische Compagnie zijn afgestaan (1683).

1684 tot 1686. Dood van den Gouverneur-Generaal *Speelman*, die door *Johannes Camphuys* opgevolgd wordt.

Opstand van *Soerapati*. Moord van *Tak* te *Kartasoera* in 1686. (*Soerapati* beheerscht Oostelijk *Java* tot 1704.)

De Engelschen vestigen zich te *Benkoelen*.

Gezantschappen naar *Perzie* onder *van Heuvel* en *van Leenen* (1684 tot 1692).

1687. De hoofdzetel der Maatschappij op de kust van *Coromandel* te *Negapatnam* gevestigd, door *van Rheede*.

PERPUSTAKAAN NASIONAL REPUBLIK INDONESIA

1691. De Gouverneur-Generaal *J. Camphuys* legt zijne waardigheid neder, en wordt opgevolgd door *Willem van Outhoorn*.
Reizen van *Kämpfer* door *Java* en *Japan*.

1693. *Pondichery* op de Franschen veroverd.
Een Abyssinisch Gezantschap te *Batavia*.

1704. Verheffing van *Pangeran Poeger* tot *Soesoehoenan Pakoe Boewono I* van *Mataram*. Oorlog met den Soesoehoenan *Mankoe Rat Más*, die door de Compagnie niet wordt erkend.
De Gouverneur-Generaal *W. van Outhoorn* legt zijne waardigheid neder en wordt opgevolgd door *Joan van Hoorn*.

1705. Veldtocht onder *H. de Wilde* tegen den afgezetten Keizer *Mankoe Rat Más*. Laatstgenoemde wordt verdreven, en *Kartasoera* binnengetrokken. De oorlog voortgezet onder *Knol*, *de Bevere* en *de Wilde*. *Bangil* wordt ingenomen. De overweldiger *Soerapati* sneuvelt.

1705. Groot tractaat tusschen *Mataram* en de Nederl.-Oost-Ind. Comp. 5 October, nieuwe monopolie-bepalingen. Afstand van West-Java aan de Compagnie.

1707 en 1708. Inneming van den pas bij *Kakapar* in 1707. Slag bij *Sigeri*, enz., *Mankoe Rat Mas* geeft zich over, waardoor de oorlog eindigt.

1709. De Gouverneur-Generaal *J. van Hoorn* wordt door *Abraham van Riebeeck* opgevolgd. Verscheidene nuttige instellingen tot stand gekomen, onder anderen een groote weg naar de Zuidkust, welke in 1698 was opgenomen.

1710. Eerste koffieaanplanting in de omstreken van *Batavia*.

1711. Handelsbetrekkingen met *Bandjermasin* vernieuwd, na de vermoording der Engelsche factorij door den Vorst. *Van den Bosch* als gezant derwaarts vertrokken.

1713. De Gouverneur-Generaal *van Riebeeck* overleden en opgevolgd door *Christoffel van Swol*. Eenige onlusten op de kust van *Malabar* spoedig gedempt. (1685 tot 1695 en 1705 tot 1714, verblijf van den geschiedschrijver *François Valentijn* in *Indië*).

1717. Aanval der Balineezen en Ooster-Javanen op *Grisee*.

1718. Opstand van eenige Mataramsche prinsen in Oostelijk-*Java*, vereenigd met de Balineezen en Madoereezen. De Soesoehoenan *Pakoe I* (*Poeger*) sterft in 1719, en wordt opgevolgd door *Amankoe Rat II* (*Praboe*).
Dood van den Gouverneur-Generaal *van Swol*, die opgevolgd wordt door *Hendrik Zwaardecroon*.
Merkwaardige ontdekkingsreis van *Jacob Roggeveen*.
Vreeselijke orkanen aan de *Kaap de Goede Hoop* en elders, waardoor de Maatschappij in dat jaar 14 schepen verloor.

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

Paarlvisscherij in den zeeboezem *Segara Anakkan* aan de Zuidkust van *Java*.

1721. Ontdekking eener samenzwering te *Batavia*. Terechtstelling van *Pieter Elbervelt* met zijne medgenooten (22 April 1722).

1722. Oprichting eener Oost-Indische Maatschappij te *Ostende*, welke aanvankelijk groote voordeelen behaalt, doch zoodanig tegengewerkt wordt door de O. I. Compagnie en de Engelschen, dat zij in 1731 bij den *Weener*-vrede geschorst werd en te niet ging.

Eene goud- en zilvermijn op den Goenoeng *Parang* in het Krawangsche geopend.

1723. Einde des oorlogs op *Java*, voornamelijk ten gevolge van het achtereenvolgens in handen vallen van vele der oproerige opperhoofden, die grootendeels verbannen worden buiten *Java*.

1725. De Gouverneur-Generaal *H. Zwaardecroon* legt zijne waardigheid neder, en wordt opgevolgd door *Mattheus de Haan*.

1729. Dood van den Gouverneur-Generaal *de Haan;* Mr. *Diederik Durven* volgt hem in het bestuur op. Hij verdrukt de Chineesche bevolking, wordt in

1732 naar *Holland* teruggeroepen, en opgevolgd door *Dirk van Cloon*. De Gouverneur van *Ceylon*, *P. Vuyst*, wordt wegens zijne wreedheid tegen de Portugeesche ingezetenen gepleegd, naar *Batavia* opgezonden en aldaar met den dood gestraft.

1733. Instelling van een Raad der Mijnen, bestaande uit 7 leden.

1735. Dood van den Gouverneur-Generaal *D. van Cloon;* hij wordt opgevolgd door *Abraham Patras*.

1737. Dood van den Gouverneur-Generaal *Patras; Adriaan Valckenier* volgt hem op. Eenige onlusten tegen de vorsten op de westkust van *Sumatra* worden spoedig gedempt door den opperkoopman aldaar, *de Klerk*.

Zware orkaan aan de *Kaap de Goede Hoop*, waardoor 8 retourschepen in de *Tafelbaai* vergaan.

1740. Opstand der Chineezen, ten gevolge waarvan 10000 hunner te *Batavia* vermoord worden.

1741. De Gouverneur-Generaal *Valckenier* legt het bestuur neder, en wordt opgevolgd door *Johannes Thedens*.

Voortdurende onlusten van de Chineezen in de omstreken van *Batavia;* zij worden zelfs door de Javanen en den Soesoehoenan ondersteund, die de Nederlandsche sterkte bij *Kartasoera* innemen, en *Semarang* belegeren. Een leger van 12,000 man verslaat de opstandelingen; de verloren posten worden hernomen en de vrede hersteld. *Mas Said*, zoon van den naar *Ceylon* verbannen Pangeran *Ario Mankoe Negoro*, verwijdert zich van het hof van *Mataram*,

PERPUSTAKAAN NASIONAL REPUBLIK INDONESIA

en vereenigt zich met eenige misnoegde prinsen tegen den Soesoehoenan en de Oost-Indische Compagnie.

1742. De gewezen Gouverneur-Generaal *Valckenier* vertrekt naar het Vaderland, doch wordt op hoog bevel aan de *Kaap de Goede Hoop* aangehouden, naar *Batavia* teruggevoerd, en aldaar gevangen gezet.

Gustaaf Willem Baron *van Imhoff*, in *Nederland* tot Gouverneur-Generaal benoemd, bezoekt op zijne uitreize de *Kaap-kolonie* en komt in

1743 te *Batavia*, alwaar hij *J. Thedens* vervangt. Hij tracht met kracht de onlusten der Chineezen te dempen. Door een verdrag met den Soesoehoenan verkrijgt de Maatschappij belangrijke aanwinst van grondgebied, genoegzaam der geheele N. O. kust van *Java*, van *Cheribon* tot *Banjoewangi*.

1745. De prins van *Madoera* ondersteunt de oproerige Chineezen, wordt door den Gouverneur der N. O. kust, *E. Sterrenberg* overwonnen en verdreven. Een nieuwe regent, onder Nederlandsch gezag, op *Madoera* aangesteld.

Het land *Kampong Baroe* (*Buitenzorg*) wordt afgestaan aan den Gouverneur-Generaal *van Imhoff*.

1746. *Van Imhoff* doet eene reis over *Java*, en voert vele verbeteringen in. Begin der onlusten in het Javasche rijk, door *Mankoe Boemi*, broeder des Keizers *Pakoe Boewono II* (*Lawéjan*), berokkend; ook in het Bantamsche breken onlusten uit over de troons-opvolging.

1749. Prins *Willem IV* tot opperhoofd der Oost-Indische Maatschappij benoemd. De Soesoehoenan doet afstand van het geheele Mataramsche rijk aan de Nederlandsch-Oost-Indische Compagnie, welk rijk in leen wordt gegeven aan den oudsten zoon van den Keizer, onder den naam van *Pakoe Boewono III* (*Praboe*).

1750. Dood van den Gouverneur-Generaal *G. W. van Imhoff;* hij wordt opgevolgd door *Jacob Mossel*.

1751. Voortduring des oorlogs in het Bantamsche. Tegenspoed in *Bengalen* en op de kust van *Coromandel*. Gevechten tegen de zeeroovers op de Malabarsche kusten. Heldendood van *Jan Louis Philippi*. Stoute daad van den Baron *van Kniphauzen* tegen *Bassora* in 1754. Groote sterfte te *Batavia*. Bevelschrift tegen de weelde en pracht aldaar.

1755. Einde des oorlogs op *Java;* het Mataramsche rijk wordt in twee rijken verdeeld (13 Feb.): *Soerakarta* en *Djokjakarta*. Uitbreiding der Engelsche macht in *Hindostan*. Verheffing van den *Pangeran Ario Mankoe Boemi* (*Swargo*) tot Sultan van *Djokjakarta*.

PERPUSTAKAAN NASIONAL REPUBLIK INDONESIA

1756. Verbond tusschen de Compagnie en *Bandjermasin*, om de Boegineezen van de Oostkust van *Borneo* te verdrijven.

1757. De Engelschen veroveren *Bengalen*. Mislukte tocht naar *Bengalen*, en nederlagen der Nederlanders aldaar, onder *Roussel*. *Mas Said*, sedert 16 jaren in oorlog met den Soesoehoenan en de Compagnie, komt in onderwerping. Hij wordt onafhankelijk prins met den titel van *Pangeran Adipati Ario Mankoe Negoro*.

1761. Dood van den Gouverneur-Generaal *J. Mossel;* hij wordt opgevolgd door *Petrus Albertus van der Parra*.

De Franschen onder *D'Estaing* vermeesteren de Engelsche bezittingen op de westkust van *Sumatra* en staan die aan de Maatschappij af.

1761 tot 1766. Oorlog op *Ceylon* uitgebroken tegen den Koning van *Candi*, die door de Engelschen ondersteund wordt. Afwisselende voor- en nadeelen aldaar onder den Gouverneur *van Eck*, die in persoon *Candi* inneemt (1765). *Van Eck* sterft, en wordt opgevolgd door *J. W. Falck*, die onderhandelingen aanknoopt, en den vrede in 1766 bewerkt. *Tedder*, *Drosdowskij Bischof* en vooral *Feber* onderscheiden zich in dien oorlog.

1764. Verovering van *Siak* door de Nederlanders.

1775. Dood van den Gouverneur-Generaal *van der Parra; Jeremias van Riemsdijk* volgt hem op, en wordt na een tweejarig bestuur in

1777 door *Reinier de Klerk* vervangen. Uitbreiding der macht op *Borneo*, vooral te *Pontianak*. Eenige onlusten op *Celebes*, door een gelukzoeker, *Sankilang* genaamd, verwekt, worden in 1778 beëindigd door de inname van *Makasser* door den Majoor *Seidlers*.

1778. Oprichting van het Bataviaasch Genootschap van Kunsten en Wetenschappen (24 April).

1780. Dood van den Gouverneur-Generaal *R. de Klerk;* Mr. *Willem Arnold Alting* volgt hem op.

Verval van den Nederlandschen handel met *Ceylon*, de kusten van *Coromandel* en *Malabar*, *Bengalen* en *Japan*.

Nadeelige toestand der Oost-Indische Maatschappij. Oorlog met *Engeland*. Mislukte aanslag der Engelschen op de *Kaap de Goede Hoop*, alwaar de Hollanders door een Fransch eskader onder *de Suffren* bijgestaan en ontzet werden.

1781. De Engelschen maken zich meester van de Nederlandsche bezittingen op de kusten van *Coromandel* en *Malabar* en in *Bengalen*.

1782. De Engelschen nemen de Hollandsche bezittingen op de westkust van *Sumatra*, alsook *Trinconomale* op *Ceylon*, hetwelk echter door het moedig gedrag van den Gouverneur *Falck*,

PERPUSTAKAAN NASIONAL REPUBLIK INDONESIA

met hulp van de Franschen onder *de Suffren*, hernomen wordt.

1783. Vrede met *Engeland*. De bezittingen op de *Westkust van Sumatra* en op de *Kust van Coromandel*, behalve *Negapatnam*, worden teruggegeven.

1784. Oorlog met *Radja Hadji* en den Sultan van *Salangore*. Mislukte belegering van *Riouw*, onder Kapitein *d'Abo*; de Commissaris-Generaal *Lemker* vliegt met een fregat in de lucht; de vloot trekt af naar *Malakka*, welke plaats door de legers der Koningin van *Salangore*, *Djohor* en *Riouw* belegerd werd. Eene vloot, onder *J. C. van Braam*, ontzet *Malakka*, neemt daarna *Salangore*, voornamelijk door het beleid van *D. van Hogendorp* in, en bemachtigt *Riouw* stormenderhand.

1787 Achteruitgang en treurige toestand der Maatschappij.
Riouw door *Solosche* zeeroovers ingenomen. Geschillen met *Palembang* en onlusten in de Vorstenlanden op *Java* in 1790.
De Soesoehoenan van *Soerakarta* overlijdt, en wordt opgevolgd door zijn zoon, *Pakoe Boewono IV* (*Bagoes*).
De Sultan van *Bandjermasin* erkent zich leenplichtige van de Oost-Indische Maatschappij en staat de Oostkust van *Borneo* af.

1791. Mr. *S. C. Nederburgh*, *S. H. Frijkenius*, Mr. *W. A. Alting* (en *J. Siberg* in 1793) worden tot Commissarissen-Generaal van Nederlandsch-Indië benoemd.
De Sultan van *Djokjakarta* sterft, en wordt opgevolgd door zijn zoon *Amankoe Boewono II* (*Sepoeh*).

1792 en 1793. De Commissarissen-Generaal *Nederburgh* en *Frijkenius* bezoeken eerst *de Kaap-kolonie*, voeren daar vele verbeteringen in en komen vervolgens den 13den November 1793 in Indië. Uitbreiding van den landbouw op *Java*.

1794. Gezantschap van *J. Titsingh* en *A. E. van Braam Houckgeest* naar *Peking* in *China*.
(Omwenteling in *Holland*.)

1795. De Engelschen maken zich meester van de Hollandsche bezittingen op *Ceylon*, op de kust van *Malabar* en *Coromandel*, in *Bengalen*, *Malakka*, de *Molukken* en *de Kaap de Goede Hoop*.

1796. De Gouverneur- en Commissaris-Generaal Mr. *W. A. Alting* neemt zijn ontslag, en wordt opgevolgd door Mr. *Pieter Gerardus van Overstraten*. De directie der Nederlandsch-Oost-Indische Compagnie opgeheven, en het algemeen bestuur der Indische zaken opgedragen aan een Comité tot den Oost-Indischen handel en bezittingen.
Dood van den Commissaris-Generaal *Frijkenius*.

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

1799. De Commissaris-Generaal *Nederburgh* naar *Europa* teruggekeerd.

1800. Een Engelsch eskader blokkeert *Batavia*, en vernielt *Onrust*. Opheffing der Nederlandsch-Oost-Indische Maatschappij.

1801. Dood van den Gouverneur-Generaal *P. G. van Overstraten*; hij wordt opgevolgd door *Johannes Siberg*. Overgave van *Ternate* aan de Engelschen.

1802. Vrede met *Engeland*. *Nederland* bekomt de koloniën, behalve *Ceylon*, terug. *De Mist*, als Commissaris-Generaal en *J. W. Janssens* als Gouverneur naar *de Kaap* vertrokken. Zij doen belangrijke reizen door die kolonie. Hernieuwde oorlog met *Engeland* (1803).

1805. De Gouverneur-Generaal *J. Siberg* wordt opgevolgd door *Albertus Henricus Wiese*.

1806. Eene Engelsche vloot verschijnt aan *de Kaap de Goede Hoop*, welke kolonie zich bij capitulatie overgeeft.
C. Th. Elout en *C. H. van Grasveld* tot Commissarissen-Generaal voor *Bataafsch-Indië* benoemd, worden op reis naar hunne bestemming te *New-York* vertoevende, teruggeroepen.

1807. Een Engelsch eskader onder *Pellew* valt de straat van *Madoera* binnen, en bedreigt *Soerabaja* en *Grisee*.

1808. De Maarschalk Mr. *Herman Willem Daendels* komt als Gouverneur-Generaal in Indië en neemt op 14 Januari de regeering over van *A. H. Wiese*.
Gewichtige veranderingen in het beheer der bezittingen. *Java's N. O. Kust* in residentiën of landdrostambten verdeeld. Groote weg door geheel *Java* aangelegd. Het rijk *Bantam* overwonnen verklaard en de Sultan verbannen. *Batavia*, als woonplaats, grootendeels verlaten voor de gezondere omstreken.

1810. De *Molukken* vallen weder in handen der Engelschen. Kleine onlusten in het rijk van *Djokjakarta* onderdrukt. (Inlijving van *Holland* bij het Fransche Keizerrijk.)

1811. De Gouverneur-Generaal *Jan Willem Janssens* komt op Java, en volgt *Daendels* op. Verschijning eener Engelsche vloot onder *Lord Minto* voor *Batavia*. *Batavia* en de vestingwerken in den omtrek worden na dapperen tegenstand ingenomen. De Gouverneur-Generaal trekt naar *Semarang* en moet eindelijk de Kolonie bij capitulatie overgeven (18 September). Sir *Thomas Stamford Raffles* tot Luitenant-Gouverneur-Generaal aangesteld.
De Sultan van *Djokjakarta* doet afstand van den troon, ten behoeve van den Kroonprins *Pangeran Adipati Anom Amankoe Negoro* (*Rodjo*).

1812. De Oostkust van *Borneo* aan de Engelschen afgestaan.

PERPUSTAKAAN NASIONAL REPUBLIK INDONESIA

Tractaten tusschen het Engelsch Gouvernement en de vorsten van *Djokjakarta* en *Soerakarta*, waarbij een afstand van grondgebied wordt bedongen. De oude Sultan van *Djokjakarta*, die zich weder van het bestuur des rijks had meester gemaakt, wordt, nadat zijn kraton door de Engelsche troepen onder den Kolonel *Gillespie* is ingenomen, naar *Poeloe Pinang* verbannen, en opgevolgd door zijn zoon *Amankoe Boewono III* (*Rodjo*).

1813. Invoering van het landrente-stelsel op *Java*.

1814. *Nederland* van 't Fransch beheer bevrijd. De teruggave onzer O. I. bezittingen, behalve *de Kaap de Goede Hoop*, wordt bij het te *Londen* met *Engeland* gesloten tractaat bepaald (13 Augustus).

1815. Hevige uitbarsting van den *Goenoeng Tambora*, op het eiland *Soembawa*.

1816. Mr. *Cornelis Theodorus Elout*, *Godert Alexander Gerard Philip* Baron *van der Capellen* en *Arnold Adriaan Buyskes*, als Commissarissen-Generaal, en de tweede tevens als Gouverneur-Generaal, in Indië aangekomen.

Overname der Kolonie; de Nederlandsche vlag wordt weder te *Batavia* geheschen, den 19den Augustus.

Eenige onlusten in het *Krawangsche* worden spoedig gedempt. Overname der Nederl. bezittingen op *Borneo* door den Commissaris *J. van Boekholtz*, en op *Celebes* door den Commissaris *P. T. Chassé*.

1817. Overgave der *Molukken* door den Britschen Gouverneur *W. B. Marten* aan de Nederlandsche Commissarissen *J. A. van Middelkoop* en *N. Engelhard* (25 Maart).

Onlusten in de *Molukken*. De Resident *J. van den Bergh* te *Saparoea* vermoord. Expeditie onder den Commissaris-Generaal, Schout-bij-Nacht, *A. A. Buyskes*. Expeditiën en overwinningen op *Amboina*, *Saparoea* en *Haroekoe*, voornamelijk onder beleid van den Majoor *Meyer*. Onderwerping van gemelde bezittingen.

Inspectie-reis over *Java*, door de Commissarissen-Generaal *Elout* en *van der Capellen*.

Hevige uitbarsting van den berg *Idjeng* op *Java's* oostkust.

1817—18. Overname der Ned. bezittingen in *Bengalen* en op de kust van *Coromandel* door den Commissaris *J. A. van Braam*. Idem der bezittingen te *Malakka* en *Riouw* door de Commissarissen *C. J. Wolterbeek* en *J. S. Timmerman Thijssen*.

1818. Onlusten in *Cheribon*. Expeditie daarheen onder den Kapitein *Elout*.

Uitbarsting van den vuurberg *Goentoer* in de Preanger-Regentschappen.

PERPUSTAKAAN NASIONAL REPUBLIK INDONESIA

Wegens geschillen op *Borneo* wordt derwaarts gezonden als Commissaris *J. van Boekholtz*, later de Majoor *Nahuys* en in 1819 *Roesler*.

Als Commissaris naar *Palembang*, *Muntinghe*. Knevelarijen der Engelschen aldaar, en daarop gevolgde opstand onder den Ex-Sultan *Mahmoed Badroe'd-din* (1819). De Sultan *Ahmed Nadjoe'd-din* neemt de wijk naar *Java;* ook de Commissaris is verplicht met de Ned. krijgsmacht *Palembang* te verlaten.

1819. Plechtige inwijding der Ned. Indische Regeering door de Commissarissen-Generaal (16 Januari). De Commissaris-Generaal *G. A. G. P.* Baron *van der Capellen* aanvaardt zijne betrekking van Gouverneur-Generaal (16 Jan.). De Commissarissen-Generaal *Elout* en *Buyskes* vertrekken naar Nederland.

Overname der bezittingen ter Westkust van *Sumatra* door den Commissaris *J. du Puy*. Geschillen met de Portugeesche regeering op *Timor*. *Taets van Amerongen* en *M. H. Halewijn* als Commissarissen daar heen gezonden.

Oprichting van den plantentuin te *Buitenzorg*, onder de leiding van den Hoogleeraar *Reinwardt*.

Onlusten op *Celebes* onder zekeren *Aboe Bakar*. Overwinningen aldaar onder den Kolonel *La Fontaine*.

1820. Een opstand onder de Boegineezen te *Riouw* spoedig gedempt door het beleid van den Majoor *Krieger*, alsook eenige onlusten op *Banka* door de Luit.-Kolonels *Keer*, *Riesz*, Kapitein *C. van der Wijck*, enz.

H. J. van de Graaff en *G. F. Meylan*, als Commissarissen naar de *Molukken*.

Hevige uitbarsting van den Goenoeng *Api* op *Banda*.

Dood des Keizers van *Soerakarta Pakoe Boewono IV* (*Bagoes*). Plechtige inwijding van zijn opvolger en oudsten zoon *Pakoe Boewono V* (*Soegih*), in tegenwoordigheid der Commissarissen *P. Merkus*, *H. G. Nahuys* en *P. H. Lawick van Pabst*.

1821. Cholera op *Java*. Tweede expeditie tegen *Palembang* onder het opperbevel van den Generaal-Majoor *de Kock*. De zeemacht gecommandeerd door den Kapitein ter zee Jhr. *Lewe van Aduard*, en de landtroepen door de Luit.-Kolonels *La Fontaine* en *Bischoff*. Zegepraal en overwinning van *Palembang* (23 Juni).

1822. Onlusten der Padri's in de Padangsche Bovenlanden. Expeditiën onder den Luit.-Kolonel *Raaff*.

Onlusten ter Westkust van *Borneo*, voornamelijk met de Chineezen. *J. H. Tobias*. als Commissaris derwaarts gezonden. Overwinningen onder den Luit.-Kolonel *de Stuers*.

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

De Sultan van *Djokjakarta* overlijdt, en wordt opgevolgd door zijn zoon *Amankoe Boewono V* (*Ménol*).

Hevige uitbarsting van den *Galoengoeng*, (8 October).

1824. Tractaat met *Engeland* (17 Maart). Ruiling van grondgebied, enz. Oprichting der Ned. Handel-Maatschappij.

Reis van den Gouverneur-Generaal door de Molukksche eilanden en naar *Celebes*.

Afschaffing van de Hongie-tochten en van de uitroeiing der specerij-tuinen in de *Molukken*.

Uitbarsting van den Goenoeng *Api* te *Banda*.

Opstand van *Boni*. Gevechten bij *Tanette* en *Soepa* onder den Luit.-Kolonel *de Stuers*. De Generaal-Majoor *van Geen* met versterkingen van *Java* gezonden.

Overwinningen bij *Boele Comba*, *Panassa*, *Badjoa*, enz. Inneming van *Boni* en *Soepa*. Hernieuwing van het Bongaaisch contract door eenige rijken van *Celebes*.

1825. Opstand te *Djokjakarta* onder *Pangeran Ario Dipo Negoro*, oom en voogd des Sultans. Begin des Javaanschen oorlogs. De Generaal *de Kock* met het opperbevel der krijgsverrichtingen belast. Versterking der krijgsmacht door de aankomst van troepen van *Celebes*, onder den Generaal-Majoor *van Geen*. Overname van *Benkoelen* uit de handen der Engelschen (Mei).

Onderwerping van den radja van *Gilolo* en zijne volgelingen op *Ceram's* noordkust.

Stichting van het Ceramsche rijk.

Verheffing van Prins *Asgar* tot sultan over de noord oostkust van *Ceram*, onder toezicht van een gecommitteerd ambtenaar (12 Augustus).

1825 en 1826. Reis van den Luit. ter zee *D. H. Kolff* naar den Z. O. Molukschen Archipel en de Z. W. Kust van *Nieuw-Guinea*.

1826. De Gouverneur-Generaal *G. A. G. P.* Baron *van der Capellen* geeft het opperbestuur over aan den Luit.-Gouverneur-Generaal *H. M. de Kock* (1 Januari), en vertrekt naar Europa. Komst van den Commissaris-Generaal *Leonard* Burggraaf *du Bus de Gisignies*.

Het voor particuliere rekening te *Soerabaja* gebouwde stoomschip »*van der Capellen*" wordt in de vaart gebracht.

1826 tot 1830. Voortduring des oorlogs op *Java*. Gevechten bij *Plèrèd* en *Gòrok*, enz. (1826). Komst der expeditionaire troepen uit *Nederland* (1827). Gedurige gevechten tegen *Dipo Negoro*, *Sentot*, enz. (1827, 1828 en 1829). Onderwerping van *Mankoe Boemi* en *Sentot*, gevolgd door de gevangenneming van *Dipo Negoro* (28 Maart 1830). Einde des oorlogs.

1827 en 1828. Vijandelijkheden van den Sultan van *Matam* op

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

Borneo. Expeditie daarheen onder den Kapitein ter zee *H. M. Dibbetz.* Hardnekkige gevechten in de rivieren *Karbouw* en *Katapan.* (2 en 3 September). Inneming van *Matam* en onderwerping van dat rijk.

Belangrijke uitbreiding des landbouws op *Java*, vooral door de aanplantingen van *indigo*, *katoen*, *thee*, *tabak*, enz. Invoering der *cochenille*-teelt.

1828. Reis van den Kapitein-Luitenant *Steenboom* met Z. M. korvet *Triton* en schoener *Iris* naar *Nieuw-Guinea.* Belangrijke ontdekkingen aldaar.

(24 Augustus). Inbezitneming van een gedeelte van *Nieuw-Guinea.* Het fort *Du Bus* aldaar gesticht en het etablissement, *Merkus-Oord* genoemd.

1830. Komst van den Gouverneur-Generaal *Johannes* Graaf *van den Bosch*, en vertrek van den Commissaris-Generaal *L.* Burggraaf *du Bus de Gisignies.*

Aanvaarding van het bestuur door den Gouverneur-Generaal *J. van den Bosch* (16 Januari).

Nieuwe beginselen van bestuur; stelsel van cultures op *Java.* Uitbreiding van het gouvernements-grondgebied op *Java* met de residentiën *Kediri*, *Madioen*, *Bagelèn* en *Banjoemas.*

1832. Oproer der Chineezen in *Krawang.* Dood van het lid der natuurkundige commissie *Macklot.*

De Sultan van *Bantam* wordt, als medeplichtig aan zeeroof, naar *Soeraoaja* verwijderd.

Onderwerping der Padri's.

Ontbinding van het Ceramsche rijk, gevangenneming van den sultan en zijne familie en verwijdering naar *Java* (November).

1833. Aanvaarding der waardigheid van Commissaris-Generaal door den Gouverneur-Generaal *J. van den Bosch* (27 Juni). *Jean Chrétien Baud*, Gouverneur-Generaal ad interim (2 Juli).

De Assistent-Resident van *Benkoelen*, *Knoerle*, vermoord.

Reis van den Commissaris-Generaal *van den Bosch* naar *Sumatra.* De Raad van Indië *J. J. van Sevenhoven* benoemd tot commissaris ter regeling van de zaken van het bestuur aldaar overeenkomstig de door den Commissaris-Generaal aangegeven beginselen.

1834. De Commissaris-Generaal *J. van den Bosch* vertrekt naar Nederland.

Expeditie naar de *Lampongs* tegen den muiteling *Raden Imba Kasoema.*

Instorting van het Paleis te *Buitenzorg* door eene aardbeving (October).

Eene scheepsmacht onder den Kapitein ter zee *Anemaet*, bezoekt *Berou* en *Boeloengan.*

PERPUSTAKAAN NASIONAL REPUBLIK INDONESIA

1835. Tractaat met den Sultan van *Djambi*.

1836. De eerste Gouvernements stoomboot »*Willem de Eerste*", werpt haar anker te *Onrust*, (3 Februari).
Overgang van het bestuur op den Gouverneur-Generaal *Dominique Jacques de Eerens* (29 Februari).
Kolonie van gewezen zeeroovers aan de *Vosmaers-baai* (baai van *Kendari*) op de O. Kust van *Celebes*.
Intrekking van het etablissement *Merkus-Oord* op *Nieuw-Guinea*.

1837. Prins *Willem Frederik HENDRIK* der Nederlanden bezoekt Nederlandsch-Indië.
De Gouverneur-Generaal *D. J. de Eerens* betrekt het herbouwd paleis te *Buitenzorg*.
De Kolonel *A. V. Michiels* benoemd tot civiel en militair Gouverneur van *Sumatra's Westkust;* uitbreiding der koffie-cultuur aldaar.
Inneming van *Bondjol* (19 Augustus).
Overeenkomst met den Sultan van *Lingga* tot wering van zeeroof.
Schipbreuk van de stoomboot *Willem I*, op de *Lucipara*.

1838. Uitgave van het *Tijdschrift van Nederlandsch-Indië*.
Het rijk van *Boni* op *Celebes* treedt toe tot het vernieuwd Bongaaisch contract van 1824.

1839. Commissie van den Raad van Indië Mr. *P. Merkus* naar *Sumatra*.
De Fransche korvetten *l'Astrolabe* en *La Zélée*, gecommandeerd door de capitaines de vaisseau *Dumont d'Urville* en *Jaquinot* bezoeken den Indischen archipel.

1840. Uitbreiding op *Sumatra's Westkust* tot *Singkel*.
Dood van den Gouverneur Generaal *D. J. de Eerens* (30 Mei).
Aanvaarding der tijdelijke waarneming van de functiën van Gouverneur-Generaal door den waarnemenden Vice-President van den Raad van Indië *C. S. W.* Graaf *van Hogendorp*.

1841. Aanvaarding van het bestuur door den Vice-President van den Raad van Indië Mr. *Pieter Merkus*, als waarnemend Gouverneur-Generaal (6 Januari); — en in

1843 als Gouverneur-Generaal (14 Februari). Eene divisie van Z. M. oorlogschepen levert verscheidene gevechten tegen de zeeroovers.

1844. Dood van den Gouverneur-Generaal Mr. *P. Merkus*, (2 Augustus).
Aanvaarding van het bestuur door den Vice-President van den Raad van Indië Jhr. *J. C. Reynst*, (5 Augustus).
Hernieuwde gemeenschap met *Borneo's* Oostkust.

1845. Verandering in het stelsel der nagelcultuur te Amboina.
Invoering van boschtuinen (31 Maart).
Aanvaarding van het bestuur door den Minister van Staat *Jan Jacob Rochussen*, als Gouverneur-Generaal (30 September).

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

1846. *Borneo's* N. O. Kust onder Nederl. Indië getrokken.
Expeditie naar *Bali Boelèlèng* onder bevel van den Schoutbij-Nacht *E. B. van den Bosch*, en den Luitenant-Kolonel *G. Bakker*. *Boelèlèng* en *Singa-radja* bemachtigd, den 28 en 29 Juni. Den 9den Juli nemen de vorsten van *Boelèlèng* en *Karang-asam* de door het Gouvernement gestelde voorwaarden aan.
De stad *Makasser* tot vrijhaven verklaard.
Verheffing van de Nederlandsche bezittingen op het eiland *Borneo* tot een Gouvernement.

1848. Eene tweede expeditie, tegen de vorsten van *Kloenkoeng*, *Karang-asam* en *Boelèlèng* uitgerust, keert terug, na vruchtelooze pogingen om zich meester te maken van de vijandelijke sterkte te *Djaga-raga* in *Boelèlèng*.
De hoofdplaats van *Solok*, het verblijf van de beruchte Solosche zeeroovers, getuchtigd door twee Nederlandsche oorlogsvaartuigen, onder bevel van den Kapitein-Luitenant ter zee *van Braam Houckgeest*.
Invoering der nieuwe Wetgeving (1 Mei).
Menado en *Kema* tot vrijhavens verklaard.
Uitbarsting van de *Kloet* (16 Mei).

1849. Derde expeditie tegen de weerspannige vorsten van *Bali*. *Djaga-raga* stormenderhand ingenomen (16 April). Inname van den heiligen tempel te *Soengi-lawas* (24 Mei). Slag te *Kasoemba*.
De Generaal *Michiels* sneuvelt.
De vorsten van *Kloenkoeng*, *Badong*, *Tabanan* en *Gianjar* zenden gezanten naar *Batavia*.
Het Gouvernement sluit tractaten met alle Balische vorsten.
De Gouverneur-Generaal *Rochussen* bezoekt *Bandjermasin* en *Makasser*.

1850. Onlusten in het Bantamsche; expeditie derwaarts onder den Luitenant-Kolonel *de Brauw*.
Onlusten onder de Chineezen in de Wester-afdeeling van *Borneo;* gevechten nabij *Pamankat*. De commandant der expeditie, de Luitenant-Kolonel *Sorg*, doodelijk gewond.
Onrustige bewegingen op *Banka*.
Eene overeenkomst gesloten met den heer *W. F. A. Cores de Vries* voor het onderhouden eener geregelde stoomvaartgemeenschap in den Indischen archipel. (19 Juli).
Brand van het stadhuis te *Semarang*. Vele belangrijke bescheiden worden eene prooi der vlammen (4 October).
Mr. *George Isaac Bruce*, benoemd Gouverneur-Generaal van Nederlandsch-Indië, overlijdt vóór zijn vertrek naar *Indië* (30 December).

1851. Zijn opvolger Mr. *Albertus Jacob Duymaer van Twist* aanvaardt het bestuur op 12 Mei.

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

Expeditie tegen *Amaheij* en *Mahariko* (*Ceram*) (Mei).
Cholera op *Java*.
Herstelling der rust op *Banka*.
Expeditie naar *Palembang* tot demping van den aldaar uitgebroken opstand.
Expeditie naar de Lampongsche districten.

1852. Gedeeltelijke afschaffing der bazaar-pachten.
Oprichting eener kweekschool voor Inlandsche onderwijzers te *Soerakarta*.
De rust in het Palembangsche hersteld.
Zware aard- en zeebeving in de *Molukken*. *Banda* grootendeels verwoest (Nov., Dec., Jan. — vooral 26 November).

1853. Nieuwe onlusten der Chineezen op *Borneo*.
Gevechten in de omstreken van *Sepang*, *Siminis* en *Bentoenai*.
De Cholera woedt op *Sumatra*.
Tentoonstelling van voortbrengselen der natuur en van landbouw en nijverheid in Nederlandsch-Indië, gehouden te *Batavia* (Oct.—Dec.).

1854. De havens van *Amboina*, *Banda*, *Ternate* en *Kajeli* voor den vrijen handel opengesteld.
Onlusten in de Palembangsche bovenlanden (*Kommering Oeloe*), aangehitst door *Radja Tiang Alam*.
Dood van den Sultan van *Soemenep* (31 Maart).
Expeditie tegen de Chineezen in de Wester-afdeeling van *Borneo*. De macht onder den Luitenant-Kolonel *A. J. Andresen* vermeestert *Bentoenai*, *Sinkawang*, *Djintang* en den 2den Juni de hoofdplaats *Montrado*. Mr. *A. Prins* Commissaris van het Gouvernement op *Borneo*.
De Gouverneur-Generaal bezoekt de residentie *Bantam* en het Gouvernement *Sumatra's Westkust*.
Nieuw muntstelsel voor Nederl.-Indië.
De kina op *Java* geplant.

1855. Installatie van den derden *Panembahan* van *Soemenep* (20 Januari).
Dood van *Dipo Negoro* in ballingschap (8 Februari).
De Gouverneur van *Makasser*, *van der Hart*, vermoord, (26 Maart).
Nieuw Regeeringsreglement ingevoerd (1 Mei).
Dood van Sultan *Amankoe Boewono V* van *Djokjakarta* (4 Juni).
Roovers-flotilles van *Mindanao* bezoeken den Oosterschen Archipel.
Zware aardbeving op *Ternate* (Juli).
Reis van den Gouverneur-Generaal naar de Molukksche eilanden en *Menado*.

1856. Zware uitbarsting van den vuurberg *Awoe* op het eiland *Groot Sangir* (Maart).

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

Expeditie naar *Tomori* tot herstelling der rechten van den Sultan van *Ternate* (April)

Expeditie naar *Mandar* (*Tapalang*) tot tuchtiging van strandroof.

Radja Tiang Alam, de hoofdmuiteling in *Palembang*, geeft zich over, en wordt verwijderd naar *Salatiga*.

Onrustige bewegingen onder de Chineezen van *Battam* (*Riouw*) gestild.

Aftreding van Mr. *A. J. Duymaer van Twist* als Gouverneur-Generaal van Nederlandsch-Indië. Optreding als zoodanig van *Charles Ferdinand Pahud* (22 Mei).

Expeditie onder den Kolonel *J. A. Waleson* naar de *Lampongsche districten*, tegen *Raden Intan* en zijn aanhang. De voornaamste muiters worden gevangen genomen, of door de bevolking gedood (Juli).

Toelating van vreemde Consuls in Nederlandsch-Indië (November).

Eerste electro-magnetische telegraaf op *Java*.

1857. Regeling der zaken in de binnenlanden ter *Westkust van Borneo*.

Tractaat met den Sultan van *Atjeh* op *Sumatra* (Maart).

Madoera tot eene afzonderlijke residentie verklaard.

De Sultan van *Lingga* onttroond en vervallen verklaard (September).

Expeditiën naar *Timor*, *Flores*, *Siak*.

Nieuwe onlusten in het Palembangsche.

Aardbevingen in de *Molukken* (April en Mei).

Regeling der Chineesche mijndistricten op *Borneo's Westkust*.

Voleindiging der delta-waterwerken van *Soerabaja*.

Dood van den Sultan *Adam* van *Bandjermasin*.

1858. Tuchtiging der wederspannige Berg-Alfoeren van *Ceram* (Feb.).

Overeenkomst met den Sultan van *Siak*. Vestiging van het Nederlandsch gezag aldaar (1 Februari).

Zending van eene Commissie naar *Nieuw-Guinea* (Maart).

Dood van *Pakoe Boewono VII* (*Poerobojo*), Soesoehoenan van *Soerakarta* (10 Mei). Zijn broeder *Pangeran Adipati Ngabèhi* volgt hem op onder den naam van Soesoehoenan *Pakoe Boewono Senopati Ingalogo Ngabdoe'r-rahman Sajidin Panoto Gomo VIII* (17 Mei).

Overeenkomst met den Sultan van *Sumbawa* (2 Aug.). Eene expeditie tegen *Djambi* gezonden tot handhaving der rechten van het Gouvernement (Augustus).

Inname der hoofdplaats *Djambi* (6 September). De Sultan ontzet, en een contract gesloten met den nieuw opgetreden Sultan *Nasroe 'd-din* (2 November)

Ongeregeldheden in de *Lematang-Oeloe* (*Palembang*) (October).

Sporen van onrustige bewegingen in *Cheribon* en *Krawang* (November).

PERPUSTAKAAN NASIONAL REPUBLIK INDONESIA

Expeditie tegen den weerspannigen Panglima Besar van *Reteh;* zijne versterkingen ingenomen en vernield. Hij sneuvelt met een aantal zijner aanhangers (November).
Verzet van den Pembekel van *Boelèlèng* (*Bali*) *Njoman Gempol* tegen het Gouvernement. De rust wordt door eene militaire demonstratie gehandhaafd (December).

1859. Ongeregeldheden in de nabijheid van *Sintang* (*Wester-afdeeling van Borneo*) (Januari).
Expeditie tegen *Boni* (10 Januari) onder Generaal-Majoor *Steinmetz; Badjoa* ingenomen (10 Februari) en ter plaatse een fort gebouwd.
De hoofdplaats *Boni* ingenomen (28 Februari).
Inname van de doesoen *Djati* (*Palembang*) (29 Maart).
Opstand te *Bandjermasin* (*Zuider- en Ooster-afdeeling van Borneo*). Verscheidene Europeanen vermoord. Vertrek van eene expeditie derwaarts (Mei).
Bezetting van de districten *Ampat-Poetoelai* en *Ampat-Lawang* tusschen *Benkoelen* en *Palembang* (Juni).
De Sultan van *Bandjermasin* doet afstand van den troon (24 Juli).
2de expeditie tegen *Boni* (23 October) onder den Luitenant-Generaal *van Swieten.*
Inbezitname van *Sindjai* (24 November).
Verovering van *Boni* (6 December). Vlucht der Koningin.
Reglement op het Pandelingschap (Juli).
Invoering van de nieuwe pasmunt in Nederlandsch-Indië en inwisseling van het oude kopergeld (September).
Artesische put te *Semarang* (26 December).

1860. Afschaffing der slavernij in Nederlandsch-Indië en der perkhoorigheid op *Banda* (1 Januari).
De Koningin van *Boni* van haren troon vervallen verklaard. *Ahmad Sinkarroe Roeka Aroe Palakka* wordt leenvorst van *Boni* (30 Januari).
Contract met *Boni* en *Soppeng*, waarbij deze landen de souvereiniteit van *Nederland* erkennen (13 Februari).
De afdeeling *Redjang* bij de residentie *Palembang* ingelijfd (19 Maart).
Zware overstroomingen in de residentiën *Soerabaja*, *Kediri* en *Pasoeroean* (Maart en April).
Het rijk *Bandjermasin* gebracht onder het bestuur van het Nederlandsch-Indisch Gouvernement (11 Juni).
Opstand te *Semarang* onder vreemdelingen, behoorende tot het Europeesche garnizoen (17 Augustus).
Opening van het Gymnasium Willem III te *Batavia* (15 September).
Onlusten in het westelijk gedeelte van *Ceram.* Tuchtiging en onderwerping der oproerigen (September).

PERPUSTAKAAN NASIONAL REPUBLIK INDONESIA

Bezoek van de Japansche ambassade naar de Vereenigde Staten van *Noord-Amerika* bij Z. E. den Gouverneur-Generaal (1 October).

De eilanden *Bonerate* en *Kalao* in beheer genomen (1 November).

Afkondiging van het tractaat met *Portugal* van 20 April 1859, omtrent de regeling van de grenzen der Nederlandsche en Portugeesche bezittingen op *Timor* en onderhoorige eilanden (18 November).

De Gouverneur-Generaal bezoekt de *Molukksche eilanden* en *Mênado* (December en Januari).

1861. Overwinning op de zeeroovers gevestigd op het eiland *Saljoesoe* (December en Januari).

Nieuwe regeling van de Gouvernements suiker-cultuur op *Java* (Januari).

Aard- en zeebeving langs *Sumatra's Westkust*, *Nias* en de *Batoe-eilanden* (16 Februari).

Overstrooming in Midden-Java (22 en 23 Februari). Zending van het lid in den Raad van Nederlandsch-Indië Jhr. Mr. *H. C. van der Wijck* naar de geteisterde gewesten.

Installatie van Prins *Moehammad Arsad*, als Sultan van *Ternate*. Nieuw contract met Tidore (18 April).

Afkondiging van nieuwe bepalingen op de toelating in Nederlandsch-Indië van Nederlanders, andere Europeanen en daarmede gelijkgestelde personen (5 Juni).

Finale uitvoering der muntwet (Juli).

De Gouverneur-Generaal *Ch. F. Pahud* treedt af, en wordt tijdelijk vervangen door den Vice-President van den Raad van Nederlandsch-Indië Mr. *A. Prins* (2 September).

Dood van den Sultan van *Batjan*, *Tamalaka Bi-fadli Rabi 'l-alamin Hajatoe'd-din Sjah Poetra Cornabe* (9 Augustus).

Maatregelen tot geleidelijke vermindering van het opiumverbruik op *Java* en *Madoera* (12 October).

Aanvaarding van het bestuur door den Gouverneur-Generaal Mr. *Ludolf Anne Jan Wilt* Baron *Sloet van de Beele*, (19 October).

Uitbreiding van den zout-aanmaak op *Java* en *Madoera* (November).

Dood van *Pakoe Boewono VIII*, Soesoehoenan van *Soerakarta* (28 December). De *Pangeran Adipati Anom* volgt hem op, onder de namen van Soesoehoenan *Pakoe Boewono Senopati Ingalogo Ngabdoe'r-rahman Sajidin Panoto Gomo IX* (30 December).

Zware uitbarsting van den vuurspuwenden berg op het eiland *Makian* (*Ternate*) (December).

1862. Zending van den algemeenen secretaris Mr. *A. London* naar *Siam* tot verdere onderhandeling en uitwisseling der akten

PERPUSTAKAAN NASIONAL REPUBLIK INDONESIA

van ratificatie van het op den 17den December 1860 tusschen Nederland en Siam gesloten tractaat van vriendschap, koophandel en zeevaart (Februari).

Onderwerping en opzending naar *Java* van den gewezen Rijksbestierder van *Bandjermasin*, Pangeran *Hidajatoe'llah* (Maart).

Rooversflotilles van *Solok* bezoeken het eiland *Bawean* en vele andere plaatsen van Nederlandsch-Indië (April, Mei, Juni).

Vernieling van eene roovers-vloot bij de *Sangir-eilanden*, door Z. M. stoomschip *Reteh* (April).

Expeditie onder den Gouverneur van *Celebes en onderhoorigheden* naar de berg-districten *Manipi* en *Toeroengan* tot herstelling van 's Gouvernements gezag (April).

Installatie van Prins *Moehammad Sadik*, als Sultan van *Batjan* (14 Mei).

Reis van den Gouverneur-Generaal naar een gedeelte van Midden- en Oost-*Java* (Juni en Juli).

Uitbarsting van den vuurspuwenden berg op *Ternate* (14 Juni).

Veemarkt te *Batavia* (5 September).

Opdracht van de betrekking van Gouverneur van *Sumatra's Westkust* aan een civiel hoofdambtenaar (October).

Expeditie naar *Mandar* (*Celebes en onderhoorigheden*) tot handhaving onzer rechten (November en December).

1863. Invoering binnen geheel N. I. van een nieuw reglement op de brieven-posterij (1 Januari).

Expeditie naar *Nias*, tot tegengang van den slavenhandel en kinderroof op dat eiland (Mei).

Zware stormen op de eilanden *Rotti*, *Savoe* en *Soemba* (7 en 8 Mei).

Reis van den Gouverneur-Generaal naar een gedeelte van Midden- en West-*Java* (Mei, Juni en Juli).

Bekrachtiging door de wet van de in Augustus 1862 verleende concessie tot het aanleggen en exploiteeren van een spoorweg van *Semarang* naar *Soerakarta* en van daar naar *Djokjakarta* (Juli).

Herziening van het passenstelsel voor inlanders en daarmede gelijkgestelden op *Java* en *Madoera* (Juli).

Uitbarsting van den vuurspuwenden berg *Merapi* (*Kedoe*) (28 Juli).

Veemarkt te *Soerakarta* (September).

Expeditie naar de *Toratea-landen* (*Celebes en onderhoorigheden*) tot herstel van 's Gouvernements gezag in de rijkjes *Binamoe* en *Bankala* (October).

Oprichting van kamers van koophandel en nijverheid (October).

Opheffing van de verplichte teelt en levering van kruidnagelen in de residentie *Amboina en onderhoorigheden* (December).

PERPUSTAKAAN NASIONAL REPUBLIK INDONESIA

1864. Intrekking van de pacht der visscherijen in *N.-I.* (1 Jan.).
Uitbarsting van den vuurspuwenden berg *Kloet* (*Kediri*) (Januari).
Oprichting van een statistiek bureau (Februari).
Verwikkelingen in de afdeeling *Sintang* (*Wester-afdeeling van Borneo*) (Maart).
Concessie aan de Nederlandsch-Indische spoorweg-maatschappij te 's Gravenhage voor den aanleg en de exploitatie van een spoorweg van *Batavia* naar *Buitenzorg* (Maart).
Opheffing van de verplichte teelt en levering van specerijen op het eiland *Banda*.
Dood van den natuurkundige Dr. *W. F. Junghuhn* te *Lembang* (*Preanger-Regentschappen*) (24 April).
Hevige aard- en zeebeving op Nieuw-Guinea; verwoesting van Doreh en Mantinama (22 Mei).
De cholera op *Java* (Mei, Juni, Juli en Augustus).
De Gouverneur-Generaal steekt de eerste spade in den grond voor den aan te leggen spoorweg van *Semarang* naar de Vorstenlanden (17 Juni).
Expeditie naar *Marahoenoe* (*Ceram*) tot onderwerping der in verzet zijnde bevolking aldaar (Juni).
Afkondiging der wet van 23 April 1864 tot regeling van de wijze van beheer en verantwoording der geldmiddelen van N.-I. (1 Juli).
Ethnologische en nijverheidstentoonstelling te *Serang* (*Bantam* (Juli).
Veemarkt te *Batavia* (21 Juli).

1865. Installatie van *Sjarif Kasim* als Sultan van *Siak* (18 Maart).
Gevecht van Zr. Ms. stoomschip *Haarlemmermeer* op de Westkust van *Salibaboe* (*Menado*) met vijf zeerooversprauwen van *Soloë* (18 Mei).
Intrekking van de Gouvernements kaneel-cultuur op *Java* (Juli).
Idem van de indigo-cultuur, na afloop van den oogst van 1865.
Hevige aardbevingen te *Ambarawa*, *Banjoe-biroe* en *Willem I.* De Gouverneur-Generaal bezoekt die plaatsen (Juli).
Reis van den Gouverneur-Generaal naar *Bantam* (Augustus).
Expeditie naar de Oostkust van *Sumatra*, tot bestraffing en onderwerping van de vorsten van *Asahan*, *Serdang* en anderen (September en October).
Tentoonstelling van voorwerpen van landbouw en nijverheid te *Batavia* (16 October), die door den Gouverneur-Generaal wordt geopend.
Intrekking van de nopal-cultuur en de cochenille-teelt in de assistent-residentie *Banjoewangi* met ultimo 1865 (October).

PERPUSTAKAAN NASIONAL REPUBLIK INDONESIA

Onlusten op- en expeditie naar *Ceram* (October).
Eerste groot-ambtenaarsexamen in N.-I. (Oct.-Nov.).
Reis van den Gouverneur-Generaal naar *Madoera*, een gedeelte van *Oost-Java* en naar *Bali* (November en December).

1866. Invoering van nieuwe tarieven van in-, uit- en doorvoer in N.-I. (1 Januari).
Expeditie naar en inlijving van de nog onafhankelijke *Pasoemah*-landen.
Afschaffing van de blandongdiensten en invoering van het boschreglement (Stbl. 1865 no. 96).
Afschaffing van de straf van rottingslagen in N.-I., voor zoover die ter zake van misdrijf in politie-overtredingen kon worden opgelegd (Februari).
Onderwerping der weerspannige hoofden der Alfoeren op *Ceram* (Februari).
Opening van de kweekschool voor inlandsche onderwijzers te *Bandoeng* (Mei).
Afkondiging van het wetboek van strafrecht voor Europeanen in N.-I. (Juni).
Regeling der voorwaarden, waaronder oostersche vreemdelingen in N.-I. zullen worden toegelaten (Juni).
Reis van den Gouverneur-Generaal naar *Oost-Java* en de Vorstenlanden (Juni en Juli).
Aftreding van den Gouverneur-Generaal Mr. *L. A. J. W.* Baron *Sloet van de Beele;* hij wordt tijdelijk vervangen door den Vice-President van den Raad van N.-I. Mr. *A. Prins* (25 October).
Voltooiing van de telegraphische verbinding tusschen *Sumatra* en *Java* (December).
Afkondiging der eerste bij de wet vastgestelde begrooting van N.-I voor 1867.
Overgang van het bestuur op den Gouverneur-Generaal Mr. *Pieter Mijer* (28 December).

1867. Inwerkingtreding van de reorganisatie van de departementen van algemeen bestuur, bedoeld bij Ind. Staatsblad 1866 No. 127, en van de wijzigingen in het Binnenlandsch Bestuur op *Java* en *Madoera* gebracht bij Ind. Staatsblad 1866 nos. 5 en 6 (1 Januari).
Hevige aardbeving in Midden-*Java* in de eerste helft van Juni.
Instelling eener Commissie tot onderzoek naar de rechten der bevolking van *Java* en *Madoera* op den grond en van de ter zake bestaande gebruiken en instellingen (Juli).
Opening van een gedeelte der spoorweglijn *Semarang—Vorstenlanden* (10 Augustus).
Traktementsverhooging der Inlandsche hoofden en ambtenaren op *Java* en *Madoera*. Afschaffing van het ambtelijk

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

landbezit der inlandsche hoofden en ambtenaren, uitgezonderd de dorpsbestuurders.

Beperking van de diensten, die door de inlandsche bevolking aan hare hoofden wordt bewezen (September).

Beëindiging der Sintangsche onlusten (September).

Expeditie naar *Mandar* (*Celebes*) tot tuchtiging van de in dat rijk in verzet zijnde vorsten (November).

Concessie aan de firma *Dummler & Co.* voor den aanleg en de exploitatie van een paardenspoorweg door de stad en voorsteden van *Batavia* (December).

1868. Opheffing van den staat van oorlog in de *Boven-doesoen* (*Z. en O. afdeeling van Borneo*).

Reorganisatie van het lager onderwijs voor Europeanen en met dezen gelijkgestelden in N.-I.

Koortsepidemie te *Semarang*.

Reis van den Gouverneur-Generaal naar Oost- en Midden-*Java* (Juli, Augustus, September).

Verwikkelingen in het landschap *Boelèlèng* (*Bali*). Expeditie naar *Bali* (September). Vernieling der kampong *Bandjaran*. De bevolking der in verzet geweest zijnde kampongs onderwerpt zich en legt den eed van trouw af. De hoofdmuiteling *Ida Madé Rahi* wordt uitgeleverd (November).

1869. Het opstandelingshoofd in de *Z. en O. afdeeling van Borneo Toemenggoeng Teweh*, alias *Toemenggoeng Mas Moeda Widjaja* biedt zijne onderwerping aan (25 Januari).

Ongeregeldheden te *Bekasih* in *de Ommelanden van Batavia* (3 April). De rust wordt onmiddellijk hersteld.

In beginsel wordt besloten tot eene geleidelijke opheffing van de rechtsmacht der residenten (Mei).

Feestviering ter gelegenheid van het 250jarig bestaan van *Batavia* (29 Mei—2 Juni). De Gouverneur-Generaal legt den eersten steen van een monument voor *Jan Pieterszoon Coen* (29 Mei).

Sir *Harry St. George Ord*, Gouverneur der *Straits-Settlements*, bezoekt *Java* (14—19 Juni).

Brand van het gebouw van den Raad van Justitie te *Padang*. Vele belangrijke bescheiden gaan verloren (3 September).

Reorganisatie van het bestuur in het rijk *Lingga-Riouw* en onderhoorigheden (October).

De Gouverneur-Generaal steekt de eerste spade in den grond voor den aan te leggen spoorweg van *Batavia* naar *Buitenzorg* (25 October).

1870. Afschaffing van de pacht der pandjeshuizen (Januari).

Bepaling, dat de Gouverneur-Generaal van N.-I. zijn gewoon verblijf houdt te *Buitenzorg* (19 Januari).

Gewapende demonstratie tegen eenige kampongs van het

PERPUSTAKAAN NASIONAL REPUBLIK INDONESIA

eiland *Si Beroet*, behoorende tot den *Mentawi-Archipel* (*Sumatra's Westkust*) (Februari).

Nieuw octrooi en reglement voor de Javasche bank (April).

Oprichting der stoomvaart-maatschappij »*Nederland*", ten doel hebbende het aanleggen van een geregelde stoomvaart tusschen *Nederland* en N.-I., door het kanaal van *Suez* (April).

Concessie aan « the British Australian Telegraph Company, (limited)" tot het in werking brengen van eene telegraphische verbinding tusschen het eiland *Java* en *Singapore* en tusschen het eiland *Java* en *Australië* (Mei).

Afkondiging der wet van 9 April 1870, houdende aanvulling van art. 62 van het reglement op het beleid der regeering van N.-I. (Mei).

Rapport van den mijn-ingenieur *de Greve* omtrent het ontdekte Ombiliënkolenveld in de *Padangsche Bovenlanden* (Juli).

Regeling van agrarische aangelegenheden (Koninklijk besluit van 20 Juli 1870 no. 15) (September).

Afkondiging der wet van 21 Juli 1870, houdende nadere regeling van de op hoog gezag ingevoerde suikercultuur en wijziging van art. 60 van het reglement op het beleid der regeering van N.-I. (September).

Afschaffing van het verleenen van uitsluitende rechten op uitvindingen, invoeringen en verbeteringen van voorwerpen van kunst en volksvlijt in N. I. (September).

Besluit tot reorganisatie van het bestuur der residentie *Preanger-regentschappen* (September).

Onlusten in de *Z. en O. afdeeling van Borneo* (September).

1871. De kabel voor de telegraphische verbinding van *Batavia* met *Singapore* wordt door de *Hibernia* aangebracht. Het leggen van den kabel, waarmede 8 November een begin wordt gemaakt, wordt 14 November daaraanvolgende met goed gevolg ten einde gebracht.

De hoofdmuiteling in de *Z. en O. afdeeling van Borneo*, *Wangkang*, sneuvelt bij de inneming van eene versterking te *Soengi-Doerachman* (27 December).

Opening van de telegraphische verbinding tusschen *Java* en *Europa* (1 Januari).

De rust in de *Z. en O. afdeeling van Borneo* hersteld (Januari).

Uitbarsting van den op *Roewang* (een der *Sangi-eilanden*, gelegen vulkaan, gepaard gaande met eene zeebeving (3 Maart).

De Eerste Koning van *Siam*, *Somdet Phra Paramendr Maha Chulalonkorn*, bezoekt, vergezeld van een talrijk gevolg, den Opper-landvoogd van N.-I. (26 Maart—6 April).

Ongeregeldheden in de residentie *Pekalongan* (Maart).

Invoering der reorganisatie van het bestuur der *Preanger-regentschappen* (1 Juni).

PERPUSTAKAAN NASIONAL REPUBLIK INDONESIA

Afkondiging van het Koninklijk besluit van 3 Mei 1871 no. 17, houdende vaststelling der grondslagen voor het inlandsch onderwijs in N.-I. (Juli).

Afkondiging van het Koninklijk besluit van 23 Juni 1871 no. 27, houdende herziening der verordening op het benoemen van ambtenaren voor den burgerlijken dienst in N.-I.

Aankomst in N.-I. van de eerste boot der Stoomvaartmaatschappij *Nederland* (9 September).

Opening van het gedeelte *Batavia—Koningsplein* van den spoorweg van *Batavia* naar *Buitenzorg* (15 September).

De beperkende bepalingen, nopens het reizen van vreemde Oosterlingen naar de *Preanger-regentschappen*, worden ingetrokken (September).

De telegraafkabel tusschen *Anjer* en *Telok-Betoeng* gelegd (10, 11 en 12 October).

Aanstelling van rechtsgeleerden tot voorzitters van de landraden te *Batavia*, *Semarang*, *Soerabaja*, *Modjokerto* en *Bondowoso* (1 November).

Totstandkoming van de telegraphische verbinding tusschen *Java* en *Port Darwin* (*Australië*) (18 November).

1872. Aftreding van den Gouverneur-Generaal Mr. *Pieter Mijer* en optreding van den Gouverneur-Generaal Mr. *James Loudon* (1 Januari).

Overstroomingen op verschillende gedeelten van *Java*, vooral te *Batavia*, *Semarang* en *Japara* (Januari).

Afkondiging van nieuwe bepalingen op de toelating in N.-I. van Europeanen en Oostersche vreemdelingen (12 Maart).

Eene nieuwe regeling vastgesteld voor den aanslag en de inning der landrente (3 April).

Uitbarsting van den vulkaan *Merapi* (15 April).

Regeling der troonsopvolging in *Djokjakarta* (17 April).

Verwikkelingen in het landschap *Deli* (Mei).

Afkondiging van de met *Groot-Brittanië* aangegane overeenkomst betreffende *Sumatra* (24 Mei).

Concessie aan *A. G. Bosch* te *Amsterdam* voor het daarstellen van drooge dokken te *Batavia* en te *Soerabaja* (27 Mei).

Afkondiging van een strafwetboek voor Inlanders in N.-I. (6 mei); zoomede van algemeene politie-strafreglementen voor Europeanen en Inlanders (Juni).

Zijne Keizerlijke Hoogheid de Grootvorst *Alexis* van *Rusland* bezoekt *Batavia* (Augustus).

Aardbeving te *Ambarawa* (October).

Vaststelling van eene nieuwe instructie voor de Weeskamers in N.-I. (October).

Afkondiging van nieuwe bepalingen omtrent het verleenen van concessiën voor den aanleg van spoorwegen in Nederlandsch-Indië.

PERPUSTAKAAN NASIONAL REPUBLIK INDONESIA

1873. Verbetering van de positie van de ambtenaren bij het binnenlandsch bestuur op de buitenbezittingen (15 Januari).

Opening van het gedeelte *Meester-Cornelis—Buitenzorg* van den spoorweg *Batavia—Buitenzorg* (31 Januari).

De Hertogen van *Saxen Coburg Gotha*, *Ferdinand Philippe Marie Auguste Raphaël* en *Louis Auguste Marie Eudes*, bezoeken *Batavia*.

Afkondiging der Wet van 27 November 1872, houdende vaststelling van een nieuw tarief van in-, uit- en doorvoer in N.-I. (14 Februari).

Rijstschaarschte op *Java*, vooral in de residentie *Semarang* (Februari).

Verwikkelingen met *Atjeh*. De Vice-President van den Raad van N.-I., *F. N. Nieuwenhuijzen*, vertrekt als Gouvernements-Commissaris derwaarts (Maart). Nadat de gevoerde onderhandelingen tot geen gewenscht einde hadden geleid, wordt de oorlog aan den Sultan van *Atjeh* verklaard. Aankomst der transportvloot voor *Atjeh* (5 April). Algemeen debarkement, aanvang der vijandelijkheden (8 April). De Generaal-Majoor *J. H. R. Köhler* sneuvelt (14 April). Terugkeer (29 April). Blokkade van *Atjeh*.

De gepensioeneerde Luitenant-Generaal *J. van Swieten*, gewezen Commandant van het Indisch Leger, door Z. M. den Koning aangewezen om te worden benoemd tot Gouvernements-Commissaris, tevens Opperbevelhebber der tweede Atjehsche expeditie. Komt in Juli te *Batavia*. Voorbereiding der 2e expeditie.

De knokkelkoorts (dengue fever) heerscht algemeen.

Uitbreiding van den telegraaf op *Sumatra* (13 Mei).

Eene afzonderlijke residentie *Oostkust van Sumatra* ingesteld. (15 Mei).

Opening van het gedeelte *Bringin—Willem I* van den spoorweg *Semarang—Vorstenlanden* (17 Mei).

Ongeregeldheden in *Benkoelen*. De assistent-resident *H. van Amstel* en de controleur *Castens* vermoord (September).

Eerste Indisch Landbouw Congres te *Soerakarta* (October). Cholera epidemie.

Vertrek der 2de expeditie naar *Atjeh* (14—21 November). Debarkement (9 December) bij *Koeala Gighen*. De vijand wordt achtereenvolgens uit zijne stellingen langs de kust en den rechteroever der *Atjeh*-rivier verdreven. Bivak *Penajoeng* betrokken.

1874. Verovering van de messigit *Raja* (6 Januari).

Inname van den Kraton van *Atjeh* (23 Januari), welke in bewoonbaren en verdedigbaren staat gebracht en tot hoofdvestiging ingericht wordt. Deze verkrijgt den naam »*Kota Radja*." Dood van den Sultan van *Atjeh* (einde Januari).

Regeling van het rechtswezen in de residentie *Banka* (Januari).

PERPUSTAKAAN NASIONAL REPUBLIK INDONESIA

Reorganisatie van het personeel bij den waterstaat en 's lands burgerlijke openbare werken (15 Februari).

Reorganisatie van het districtsbestuur in de gouvernements landen op *Java* en *Madoera* met uitzondering van de residentie *Batavia* en voorshands ook van de *Preanger-Regentschappen*. Gedeeltelijke afschaffing der pantjèndiensten (1 Maart).

Reorganisatie van den burgerlijken geneeskundigen dienst (Maart).

Regeling van het recht der inlanders om gronden, niet als gemeene weide of uit eenigen anderen hoofde tot de dorpen behoorende, te ontginnen (Maart).

Afkondiging van het reglement tot regeling van het rechtswezen in het gouvernement *Sumatra's Westkust* (26 Maart).

Regeling der wijze van uitgifte van onbebouwde gronden in de gouvernements landen van *Sumatra* (26 Maart).

Nieuwe organisatie van het Hooggerechtshof van N.-I. (April).

Reglement voor het beheer en de exploitatie der houtbosschen op *Java* en *Madoera* (April).

Reorganisatie van den dienst van het stoomwezen (April).

De Opperbevelhebber der tweede expeditie naar *Atjeh* keert met de hoofdmacht naar *Java* terug, in *Atjeh* eene bezetting achterlatende onder bevel van den kolonel *J. L. J. H. Pel*, als militair tevens civiel bevelhebber (26 April).

Achtereenvolgens worden door dezen het landschap *Marasa* en verschillende punten aan den rechteroever der *Atjeh*-rivier, zoomede ten zuiden en zuidwesten van *Kota-Radja* bezet. Aanleg van een zeehoofd te *Oleh-leh* en van een spoorweg van die plaats tot *Kota-Radja*. Bouw van een lichttoren op *Poeloe Bras*. Het meerendeel der Atjehsche kuststaatjes komt in onderwerping en erkent de Nederlandsche souvereiniteit. Inname van *Longbattah* (31 December).

Vaststelling van bepalingen omtrent de ontginning van delfstoffen (Mei).

Viering van het 25jarig kroningsfeest van Z. M. *Willem III*, Koning der *Nederlanden* (12 Mei).

Instelling eener afzonderlijke *Atjeh*-medaille.

Verbetering der rechtsbedeeling in het rijk *Soerakarta* en in de *Mangkoe Negaran* (September.)

1875. Opening der kweekschool voor inlandsche onderwijzers te *Probolinggo* (1 Januari).

Zware overstroomingen in *Midden-* en *Oost-Java*.

Moddervloed uit den vulkaan *Kloet* in *Kediri*.

Vaststelling van nieuwe bepalingen omtrent de wijze van verificatie der ontvangsten in N.-I. en omtrent daarmede in verband staande onderwerpen (Januari).

Vereeniging van de post- en telegraafdiensten (Maart).

Aftreding van den Gouverneur-Generaal Mr. *James Loudon*

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

en optreding van Mr. *Johan Willem van Lansberge* als Gouverneur-Generaal van N.-I. (26 Maart).

Regeling van het districtsbestuur in de residentie *Preanger-Regentschappen* (April).

Overbrenging van de kweekschool voor inlandsche onderwijzers te *Soerakarta* naar *Magelang*.

Regeling van den toestand der slaven in de gouvernementslanden van het gouvernement *Celebes en Onderhoorigheden* (Juni).

Afkondiging der wet van 6 April 1875, tengevolge waarvan een aanvang wordt gemaakt met den aanleg van den Staatsspoorweg *Soerabaja—Pasoeroean—Malang* en met de opname voor een Staatsspoorweg ter verbinding van *Batavia* met *Bandoeng* (15 Juni).

Inwijding van den lichttoren op *Poeloe Bras* (*Atjeh*), waaraan de naam van *Willemstoren* wordt gegeven (23 Juli).

Onlusten op *Ceram*. Tuchtiging der in verzet zijnde berg-Alfoeren (Juni, Juli en Augustus).

Ongeregeldheden te *Menado*, gepleegd door eene gewapende bende uit *Bwool* (26 Augustus).

Opvatting van *Burniat* en *Merdajan*, de hoofdaanleggers van den moordaanslag op den assistent-resident van *Benkoelen* in 1872 (September).

Toepasselijk verklaring op de gouvernementslanden in de bezittingen buiten *Java* en *Madoera* van het beginsel, dat alle grond, waarop niet door anderen recht van eigendom wordt bewezen, domein van den Staat is (4 September).

Opening der kweekschool voor inlandsche onderwijzers te *Bandjermasin* (18 September).

Oprichting eener hoogere burgerschool met driejarigen cursus te *Soerabaja* (1 November).

Invoering der nieuwe regeling van het rechtswezen in het gouvernement *Sumatra's Westkust*, onder leiding van het lid van den Raad van N.-I. mr. *T. H. der Kinderen*, als gouvernements-commissaris voor de reorganisatie van het rechtswezen in de bezittingen buiten *Java* en *Madoera* (1 November).

Na een verlof van drie maanden naar *Java*, gedurende hetwelk de kolonel *Wiggers van Kerchem* tijdelijk als militair tevens civiel bevelhebber in *Atjeh* optreedt, keert de generaal-majoor *Pel* aldaar terug in November, om onverwijld over te gaan tot de uitvoering van het door de Regeering goedgekeurde operatie-plan, strekkende om door het bezetten der lijn *Kroeng Raba* ter westkust tot *Kroeng Raja* ter noordkust, den vijand naar het binnenland terug te dringen en zijne communicatiën met de zee en met de kuststaten af te snijden. Aanvang der operatiën tegen de *VI*, *IV* en *IX Moekims*.

De cholera eischt gedurende het geheele jaar talrijke offers.

PERPUSTAKAAN NASIONAL REPUBLIK INDONESIA

1876. Krachtens overeenkomsten met den Sultan van *Siak* en de vorsten der meeste inlandsche staten, behoorende tot de residentie *Oostkust van Snumatra*, wordt het heffen van belastingen en andere rechten aldaar, tegen eene vaste schadeloosstelling overgenomen door het Gouvernement (1 Januari).

Verovering der *VI*, *IV en IX Moekims*, waarna (13 Februari) de operatiën aanvangen ten einde de *XXVI Moekims*, voor zooveel noodig, en eenige punten aan de kust te bezetten. Dood van generaal-majoor *Pel* in het bivak te *Pango* (24 Februari). De luitenant-kolonel *Engel* neemt het commando op zich en zet den veldtocht voort. Verovering van *Koeala Gighen* en *Kota Pohama*. De generaal-majoor *Wiggers van Kerchem* treedt op als militair tevens civiel bevelhebber (10 Maart).

De grens tusschen de *XXV* en *XXII Moekims* wordt door een postenketen afgesloten. Binnen dien postenketen wordt der bevolking het dragen van wapenen verboden.

Expeditie naar *Kota Intan* in de bovenlanden van *Siak* (Januari en Februari).

Plechtige vrijverklaring der slaven in het gouvernement *Sumatra's Westkust* (Mei).

Opening van de kweekschool voor inlandsche onderwijzers en tolken te *Makasser* (1 Juli).

Onthulling van het standbeeld van *Jan Pietersz. Coen* te *Batavia* (4 September).

Ongeregeldheden op *Halmaheira*. De scheepsmacht van den opstandeling *Danoe Hassan* door Z. M. stoomschip *Pontianak* grootendeels vernield (September).

Ernstige moeielijkheden tusschen werkgevers en werklieden op eenige landbouw-ondernemingen in *Deli* (residentie *Oostkust van Sumatra*) (September).

Tocht van generaal-majoor *Wiggers van Kerchem* tot verbetering van den postenketen tusschen *Kota Alam* en *Koeala Gighen* (Oosterlinie). *Lamjong*, *Tjade*, *Silang* en *Kadjoe* bezet (September).

Generaal-majoor *Diemont* benoemd tot militair tevens civiel bevelhebber in *Atjeh* (6 November). Na eene mislukte poging van Toekoe *Moeda Angkasa*, radja van *Blangmé*, om *Tandjong Semantoh* te veroveren, wordt dat landschap zoomede *Simpang Olim* door onze wapenen ten onder gebracht. De radja van *Simpang Olim* Toekoe *Moeda Nja Malim* biedt zijne onderwerping aan, doch neemt, alvorens aan de hem gestelde voorwaarden te hebben voldaan, de wijk naar het binnenland, en wordt daarop van zijn gezag vervallen verklaard (12 December).

Toekoe *Moeda Angkasa* verraderlijk vermoord (11 December). Zijn zoon wordt aangesteld tot radja van *Blangmé*, *Merbouw* en *Tandjong Semantoh*.

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

Opening van de landbouwschool te *Buitenzorg* (1 November).
Afkondiging van nieuwe strafbepalingen tegen zeeroof en andere scheepvaart-misdrijven (3 November).
Algemeene bepalingen omtrent het beheer van den gouvernements post- en telegraafdienst (8 November).

1877. Vermeestering der Noordkust van *Groot-Atjeh* van *Koeala Gighen* tot *Kroeng Raja*, waarmede het vroeger vastgestelde operatie-plan in zijn geheel ten uitvoer is gebracht. *Koeala Loh*, *Lambada* en *Lamga* bezet (einde Januari).
Weder oprichting te *Batavia* van het hydrographisch bureau (25 Januari).
Reorganisatie van het bestuur in de residentie *Z. en O. afdeeling van Borneo* (2 Februari).
Tot de oprichting van afzonderlijke openbare lagere meisjesscholen wordt in beginsel besloten (2 Maart).
Regeling voor de uitgifte in erfpacht van gronden, behoorende tot de gouvernementslanden binnen de residentie *Menado* (8 Maart).
Reis van den Gouverneur-Generaal naar *Atjeh*, gedurende welke het dagelijksch beleid der zaken wordt opgedragen aan den Vice-President van den Raad van N.-I. *O. van Rees*. Tal van hoofden en radja's komen te *Kota-Radja*, ten einde aan den Gouverneur-Generaal hulde te bewijzen. Onderwerping tevens van de radja's van *Rigas*, *Tenom*, *Sabi* en *Telok-Kroet* ter Westkust. Toespraak van Z. E. aan de vereenigde hoofden en radja's, houdende aansporing om tot eene vredelievende vestiging van het Nederlandsch gezag mede te werken en toezegging tot den wederopbouw der messigit *Raja* (Maart).
Analaboe bezet (April). Tocht naar *Lohong*, *Baba Twi* en *Noh* ter Westkust, tengevolge waarvan die landstreken in onderwerping komen, zoomede de moekims *Koeala Daja* en *Koeala Lamboesi*, behoorende tot de Sagi *XXV Moekims* (April).
Expeditie naar *Langsar* en *Modjopahit* ter Oostkust, waardoor die beide staatjes onder Nederlandsch gezag komen (Mei).
Tuchtiging van *Analaboe* en *Merbouw* ter Westkust (Mei).
Voorloopige gebiedsindeeling en organisatie van het bestuur in de Sagi *XXV Moekims* (11 Juni).
De Kolonel *K. van der Heijden* treedt op als waarnemend militair en civiel bevelhebber in *Atjeh* (5 Juli).
Expeditie naar *Simpang Olim*. *Tepin Siren*, de versterking van den gewezen radja Toekoe *Moeda Nja Malim*, stormenderhand veroverd (Juli).
Wetenschappelijke expeditie tot onderzoek van *Midden-Sumatra*, uitgezonden door het aardrijkskundig genootschap te *Amsterdam*.

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

Regeling van den toestand der slaven in *Boelèleng*. Vrijmaking der slaven in *Djembrana* (28 April).

Nederlandsch-Indië opgenomen in de algemeene postvereeniging (1 Mei).

Aanvang der werkzaamheden aan den bouw der havenwerken voor Batavia te Tandjong-Priok (1 Mei).

Wijziging van het muntwezen in N.-I. (1 Juni).

De haven van *Joana* (*Japara*) opengesteld voor den algemeenen handel (14 Juni).

Beëindiging van den opstand op *Halmaheira*. De muiteling *Danoe Hassan* komt in onderwerping (Juni).

Dood van den Sultan van *Djokjakarta*, *Hamangkoe Boewono de VIde* (20 Juli). De Kroonprins van dat Rijk tot Sultan verheven en als zoodanig geïnstalleerd onder den naam van *Hamangkoe Boewono VII* (5 Augustus).

Oprichting van eene burgeravondschool te *Soerabaja* (14 Augustus).

Regeling van de uitgifte in erfpacht van gronden in de assistent-residentie *Billiton* (26 September).

Expeditie naar *Samalanga* ter Noord-Oostkust van *Atjeh* onder bevel van den Kolonel *van der Heijden*. De radja's van *Samalanga* en *Merdoe* bieden hunne onderwerping aan (Augustus—September).

De opstandeling *Kraeng Bonto-Bonto* geeft zich aan het bestuur over (*Celebes*) (10 October).

Opening eener hoogere burgerschool met driejarigen cursus te *Semarang* (1 November).

Heffing van in- en uitvoerrechten op de *Tamiang*-rivier (*Oostkust van Sumatra*) voor rekening van het Gouvernement overgenomen (5 November).

Vaststelling van een reglement op het beheer en toezicht over de burgerlijke openbare werken (25 November).

Regeling van de persoonlijke diensten, waartoe de inboorlingen in het gouvernement *Sumatra's Westkust* verplicht zijn (12 December).

Afkondiging van nieuwe bepalingen omtrent de judicature en manier van procedeeren in zaken betreffende de prijsschepen en de verdeeling van prijs- en buitgelden (31 December).

Het jaar 1877 kenmerkt zich door langdurige droogte.

1878. Regeling van het rechtswezen in *Palembang* (8 Januari).

Reorganisatie van het bestuur in de gewesten *Palembang* en *Benkoelen*. Het laatste gewest tot eene residentie verheven (12 Januari).

Regeling van de heerendiensten in de gouvernementslanden der residentie *Palembang* (17 Januari).

Opdracht van het civiel bestuur en het militair commando in

PERPUSTAKAAN NASIONAL REPUBLIK INDONESIA

Atjeh en onderhoorigheden aan, een hoofdofficier der landmacht met den titel van Gouverneur van *Atjeh en onderhoorigheden*. Als zoodanig wordt benoemd de Kolonel *K. van der Heijden*, waarnemend militair en civiel bevelhebber (13 Januari).

Regeling van de verkiezing en het ontslag van de hoofden der inlandsche gemeenten op *Java* en *Madoera* (1 Februari).

Oprichting bepaald van scholen voor zonen van inlandsche hoofden en van andere aanzienlijke inlanders te *Bandong*, *Magelang*, *Probolinggo* en *Tondano* (30 Maart).

Indienststelling van ambtenaren voor de beoefening van inlandsche talen (13 Mei).

Opening in tegenwoordigheid van den Gouverneur-Generaal van den eersten staatsspoorweg op *Java* van *Soerabaja* tot *Pasoeroean*. Derde Indisch landbouw-congres te *Soerabaja* (Mei).

Expeditie naar *Silindong* en de aan *Tapanoeli* grenzende onafhankelijke Bataklanden (Mei).

Eerste Eeuwfeest van het Bataviaasch Genootschap van Kunsten en Wetenschappen (1 Juni).

Aanvallen op de benting *Segli* (*Pedir*) ter Noordkust van *Atjeh*; tocht naar *Garoet* (Mei). Verwikkeling ter Oostkust van *Atjeh*; — expeditie tot tuchtiging van het landschap *Gedoeng*. Vijandelijke inval onder aanvoering van *Habib Abdul Rachman al Zair* in de *XXV Moekims*. Na terugkeer der naar de Oostkust gezonden expeditionaire macht, wordt de vijand binnen weinige dagen weder verdreven (Juni).

Tot de voortzetting van den aanleg van staatsspoorwegen op *Java* wordt besloten (Juni).

Vrijverklaring van de slaven in het rijk *Batjan* (residentie *Ternate*) (1 Juli).

Bombardement van *Pasangan* ter Noordkust van *Atjeh* door de Marine (14 Juli), tengevolge waarvan de Radja van dat landschap door de hoofden van zijn gezag vervallen wordt verklaard, en de in zijne plaats gekozen vorst zich aan het Nederlandsch gezag onderwerpt (10 Augustus). Aanvang van den veldtocht tegen de *XXII* en *XXVI Moekims* (23 Juli). *Anagaloeng* (27) en *Montassik* (28 Juli) ingenomen. Tengevolge van hevige regens en overstroomingen worden de operatiën gestaakt. Onderwerping van *Habib Abdul Rachman al Zair* (13 October), gevolgd door die van *Toekoe Moeda Baid*, hoeloebalang der *VII Moekims* (*XXII Moekims*).

Het beruchte rooversnest *Maoenoera* (*Zuidkust van Flores*) door Z. M. stoomschip *Semarang* vernield (21 September).

Opening voor het publiek verkeer van het gedeelte *Bangil-Sengon* van de Oosterlijnen der staatsspoorwegen (1 Nov.).

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

1879. Invoering van eene personeele en patent-belasting in N.-I. (1 Januari).

Gorontalo (*Menado*) opengesteld voor den algemeenen handel (7 Januari).

Inlijving van de landschappen *Silindong*, *Padang-Lawas*, *Pangkalan Kota Baroe* en *XII Kota Kampar* bij het gouvernement *Sumatra's Westkust* (14 Januari).

Regeling van het rechtswezen in de residentie *Lampongsche districten* (25 Januari).

De veeziekte breekt uit op het land *Simplicitas* in de residentie *Batavia* (10 Januari) en verspreidt zich in den loop van het jaar over de geheele residentie, zoomede over *Bantam*, de *Preanger-Regentschappen* en *Krawang*.

Hervatting van den veldtocht tegen de *XXII Moekims* (23 Maart). *Indrapoeri* ingenomen (24 Maart). Tuchtiging van de *V Moekims* (*Redeb*) (6—9 Mei). Toekoe *Moeda Baid*, hoeloebalang der *VII Moekims*, als verdacht van verraad gevangen genomen. Tocht naar *Gléiëng*, welke plaats den 9en Juni wordt bereikt en ingenomen.

Tjiandjoer (*Preanger-Regentschappen*) door aardbevingen gedeeltelijk verwoest (28, 29 en 30 Maart).

Opdracht der functiën van omgaand rechter in de derde, vierde en vijfde afdeeling aan de rechtskundige landraad-voorzitters (4 April).

Opening voor het publiek verkeer van het gedeelte *Sengon-Lawang* van de Oosterlijnen der staatsspoorwegen (1 Mei).

Intrekking van art. 2 no. 27 van het politie-strafreglement voor inlanders en aanvulling van het strafwetboek voor inlanders (26 Juni).

Vrijverklaring der slaven in het rijk *Tidore* (residentie *Ternate*), met uitzondering van *Nieuw-Guinea* (1 Juli).

Aanvang van den veldtocht tegen de *XXVI Moekims* (1 Juli), waaruit binnen drie dagen de vijand verdreven wordt. Tocht over zee naar *Lampanas* en *Lamtoba* (26 tot 29 Juli) en van daar naar *Selimoen* (15 Augustus). Tocht van *Indrapoeri* over *Gléiëng* naar *Selimoen* (13 en 14 Augustus). Onderwerping van Toekoe *Moeda Daoed*, hoofd van *Selimoen*, en van Toekoe *Ijé Alang*, broeder van *Panglima Polim*. Een groot gedeelte der uitgeweken bevolking keert in de *XXII Moekims* en voornamelijk in de *XXVI Moekims* terug. Eerste steenlegging van de missigit *Raja*, in tegenwoordigheid van eene groote menigte Atjehers, van al de voornaamste hoofden uit *Groot-Atjeh* en van vele radja's en hoofden uit de onderhoorigheden.

Opening voor het publiek verkeer van het gedeelte *Lawang—Malang* van de Oosterlijnen der staatsspoorwegen (20 Juli).

Vrijverklaring der slaven in het rijk *Ternate* (20 September).

De driejarige cursus aan de hoogere burgerscholen te *Se-*

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

marang en *Soerabaja* veranderd in een vijfjarigen (1 November).

Gedurende dit jaar heerscht een buitengewoon regenachtige weêrsgesteldheid.

De koffiebladziekte (hemileia vastatrix) vertoont zich in het *Buitenzorgsche*.

1880. Benoeming van twee Gouvernements-commissarissen voor de organisatie van het gewest *Atjeh en Onderhoorigheden* (30 Januari).

Regeling van het rechtswezen in de residentie *Benkoelen* (2 Februari).

Regeling van het rechtswezen in de residentie *Z. en O. afdeeling van Borneo* (5 Maart).

Noord op de fransche natuur-onderzoekers *Guillaume* en *Wallon*, gepleegd in het gebied van den radja van *Tenom*, ter *Westkust van Atjeh* (11 Maart).

Afkondiging der wet tot wijziging der bepalingen, betreffende de benoeming en het ontslag der leden van de algemeene rekenkamer (5 Juni).

Wederinvoering van de pacht der pandjeshuizen (1 Juli).

Regeling van de rechten en verplichtingen der landbouwondernemers en der van elders aangevoerde werklieden in de residentie *Oostkust van Sumatra* (13 Juli).

Openstelling van de haven van *Bengkalis* (*Oostkust van Sumatra*) voor den algemeenen handel (31 Juli).

Expeditie naar *Samalanga* ter *Noordkust van Atjeh* (Juli).

Circulaire over de conversie van communaal in individueel grondbezit (15 Augustus).

Ongeregeldheden in de afdeeling *Koetoardjo* (*Bagelen*). De rust wordt onmiddellijk hersteld (Augustus).

Opening voor het publiekverkeer van het gedeelte *Sidoardjo—Modjokerto* van de Oosterlijnen der staatsspoorwegen (16 October).

Naar aanleiding van de voorstellen der Gouvernements-commissarissen voor de organisatie van *Atjeh en Onderhoorigheden*, worden verschillende maatregelen genomen ten einde in dat gewest een meer normalen toestand in het leven te roepen.

Het lid in den Raad van N.-I. Mr. *T. H. der Kinderen* vertrekt naar *Atjeh* in het belang van eene organisatie van het rechtswezen aldaar (10 November.)

Zware overstrooming in *Atjeh* (17 November).

Afkondiging van het Koninklijk besluit houdende voorzieningen omtrent de Javasche Bank (13 December).

Regeling voor de uitgifte in erfpacht van gronden, behoorende tot het staatsdomein, in de residentie *Banka* (18 December).

Reis van Zr. Ms. stoomschip *Batavia* langs de zuidkust van

PERPUSTAKAAN NASIONAL REPUBLIK INDONESIA

Nieuw-Guinea. Plaatsing van een merkteeken (wapenbord) aan de grens van het Nederlandsch gebied aldaar — op 141° oosterlengte van Greenwich — (24 December).

Vierde vijfjaarlijksche herziening van de regeling der heerendiensten op *Java* en *Madoera* (31 December).

Internationale tentoonstelling te *Melbourne.*

De veepest blijft in de residentiën *Batavia*, *Bantam*, *Krawang* en de *Preanger-Regentschappen* heerschen, doch breidt zich niet verder uit en neemt in die gewesten aanmerkelijk in hevigheid af. Onder de inlandsche bevolking heerschen, voornamelijk in *Bantam* en *Batavia*, vele ziekten.

Eerste vijfjaarlijksche volkstelling op *Java* en *Madoera.*

1881. Eene hevige aardbeving richt ter hoofdplaats *Koepang* (*Timor*) belangrijke schade aan (5 Januari).

Afschaffing van de huis-, tuin- en staldiensten bij de eerste en tweede districtshoofden in de *Minahassa* (*Menado*) (16 Januari).

Regeling der hasilbelasting in de *Minahassa* (*Menado*) (5 Februari).

Opening voor het publiek verkeer van het gedeelte *Modjokerto—Semboeng* van de Oosterlijnen der staatsspoorwegen (27 Februari).

Herziening der voorschriften aangaande het meten van schepen en vaartuigen in *Ned.-Indië* (28 Februari).

Opnemingen gelast voor eene spoorwegverbinding van *Djokjakarta* over *Magelang* naar *Willem I* en voor eene telegraafverbinding tusschen *Java* en de *Buitenbezittingen* (Februari).

Organisatie van het bestuur in het gewest *Atjeh en Onderhoorigheden* (11 Maart).

Regeling van het rechtswezen in het gouvernement *Atjeh en Onderhoorigheden* (14 Maart).

Aan *J. F. Dijkman* c. s. concessie verleend voor eene stoomtram-verbinding tusschen *Semarang*, *Demak*, *Koedoes*, *Pati* en *Djoewana* (18 Maart).

Oprichting te *Amsterdam* eener »*Koloniale Bank*" ter ondersteuning van ondernemingen van landbouw en nijverheid in *Nederlandsch-Indië* (22 Maart).

Aan de firma *Dummler & Co.* concessie verleend voor een stoomtramweg door de stad *Batavia* en tusschen die plaats en *Meester-Cornelis* (30 Maart).

Inlijving van de Bataksche landschappen *Si Pahoetar*, *Paronan Ronggoe*, *Tapian Na Oeli* met *Loemban Si Mangonsong* en *Parlomboean* met *Loemban Naga Saribboe* bij het gouvernement *Sumatra's Westkust* (5 April).

Oprichting der mijnbouw-maatschappij »*Salida*", ten doel hebbende het exploiteeren van delfstoffen houdende gronden in het gouvernement *Sumatra's Westkust* (11 April).

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

Aftreding van den Gouverneur-Generaal Mr. *J. W. Van Lansberge* en optreding van den heer *F. s' Jacob* als Gouverneur-Generaal van *Ned.-Indië* (12 April).

Overeenkomst tusschen den sultan en de rijksgrooten van *Batjan* en de heeren jhr. *M. E. F. Elout van Soetertwonde* c. s. voor de exploitatie van delfstoffen, bosschen, woeste gronden en parelbanken in het gebied van *Batjan* (27 April).

Aankomst ter reede *Batavia* der Italiaansche stoomkorvet *Vettor Pisani*, onder bevel van Z. K. H. Prins *Thomas Albert Victor van Savoye, Hertog van Genua* (29 Mei).

Ongeregeldheden te *Takalar* (*Celebes*) (Mei).

De Maharadja van *Djohor*, een der aanzienlijkste vorsten van het schiereiland *Malakka*, bezoekt *Java* (Mei).

Inlijving van het maleische landschap *Gloegoer III Kota di Ilir* bij het gouvernement *Sumatra's Westkust* (8 Juni).

De zendelingleeraar *J. de Vroom* op *Bali* vermoord (8 Juni).

Vaststelling van een nieuw reglement voor den postdienst in *Ned.-Indië* (16 Juni).

Opening voor het publiekverkeer van het gedeelte *Semboeng—Kertosono* van de Oosterlijnen der staatsspoorwegen (25 Juni).

Woelingen op godsdienstig gebied in de afdeelingen *Ommelanden van Benkoelen* en *Laïs* onderdrukt (Juni).

De hoofdplaats *Soerabaja* door gas verlicht (1 Juli).

Inwerkingtreding van een nieuw reglement op het verleenen van pensioenen aan burgerlijke ambtenaren in *Ned.-Indië* (1 Juli).

Reis van den Gouverneur-Generaal naar *Bantam* (2 Juli).

Concessie aan *F. von der Pfordten* en *W. Wille* voor het aanleggen van telephoon-verbindingen te *Batavia*, *Weltevreden*, *Tandjong-Priok*, *Semarang* en *Soerabaja*, alsmede tusschen de eerstgenoemde drie plaatsen (31 Juli).

Ontdekking eener samenzwering tegen het Nederlandsch gezag onder de inlandsche bevolking te *Palembang* — arrestatie der hoofdaanleggers (2 Augustus).

Opening voor het publiekverkeer van het gedeelte *Kertosono—Kediri* van de Oosterlijnen der staatsspoorwegen (13 Augustus).

De havens van *Sambas*, *Singkawang* en *Soekadana* (*Westerafdeeling van Borneo*) opengesteld voor den algemeenen handel (15 Augustus).

Oprichting te *Rotterdam* der stoomvaartmaatschappij »*Rotterdam*" ten doel hebbende het onderhouden eener geregelde vaart tusschen *Nederland* en *Nederlandsch-Indië* (3 September).

Concessie aan *F. E.* en *L. C. J. Simonnar* tot mijn-ontginning in de residentie *Zuider- en Oosterafdeeling van Borneo* (5 September).

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

Oprichting te *Amsterdam* der »*Nederlandsch-Indische Tramwegmaatschappij*" ten doel hebbende het aanleggen en exploiteeren in *Nederlandsch-Indië* van stoom- en andere tramwegen (19 September).

Herziening der voorschriften omtrent de regeling en verdeeling der persoonlijke diensten in de *Minahassa* (*Menado*) (20 September).

De haven van *Oleh-leh*, gouvernement *Atjeh en Onderhoorigheden*, voor den algemeenen handel opengesteld (28 Sept.).

Afkondiging der wet tot regeling van het auteursrecht voor *Nederland* en *Nederlandsch-Indië* (28 September).

Opening voor het publiekverkeer van het gedeelte *Kertosono-Ngandjoek* van de Oosterlijnen der staatsspoorwegen (1 October).

Opening voor het publiekverkeer van het gedeelte *Buitenzorg—Tjitjoeroek* van de Westerlijnen der staatsspoorwegen (5 October).

Oprichting te *Amsterdam* eener »*Molukksche Handels Vennootschap*," ten doel hebbende het drijven van handel en het exploiteeren van landbouw- en andere industrieele ondernemingen in de *Molukken* (9 November).

Het eerste dok van de Ned.-Ind. droogdokmaatschappij op het eiland *Amsterdam* ter reede van *Batavia* voor het algemeen gebruik opengesteld (1 December).

De weder opgebouwde missigit *Raja* ter hoofdplaats *Kota-Radja* van het gouvernement *Atjeh en Onderhoorigheden* wordt op plechtige wijze, in tegenwoordigheid van een groot aantal hoofden, in het bezit der bevolking gesteld (27 December).

De eerste »*Java Rameh-Cultuurmaatschappij*" opgericht te *Amsterdam* (29 December).

Koortsepidemie en veeziekte blijven in *West-Java* heerschen.

Het jaar 1881 kenmerkt zich door langdurige droogte.

1882. Reorganisatie van het bestuur in de residentie *Amboina* (12 Januari).

Aan *N. A. Ruijl* en *H. B. van Daalen* voorloopig concessie verleend voor den aanleg en de exploitatie van eenen spoorweg, loopende van *Tegal* over *Bandjaran* naar *Balapoelang*, met een zijtak van *Bandjaran* naar *Pangka* (18 Januari).

Opnemingen gelast voor den aanleg van eenen spoorweg van *Probolinggo* over *Loemadjang*, *Djember* en *Bondowoso* naar *Panaroekan* of *Kapongan* (21 Januari).

Concessie aan *F. von der Pfordten* en *W. Wille* voor het aanleggen van telephoonverbindingen ter *Oostkust van Sumatra* (24 Januari).

De triangulatie van *Java* geëindigd. Opheffing van den geographischen dienst in *Nederlandsch-Indië* (6 Februari).

PERPUSTAKAAN NASIONAL REPUBLIK INDONESIA

Regeling van het rechtswezen in de gewesten *Celebes en Onderhoorigheden*, *Timor*, *Menado*, *Amboina* en *Ternate* (6 Februari).

Reorganisatie van het Hooggerechtshof van *Nederlandsch-Indië* (14 Februari).

Nieuwe bepalingen ter verzekering van het zout-monopolie (25 Februari).

Regeling van het rechtswezen in de residentie *Riouw en Onderhoorigheden* (15 Maart).

Opening voor het publiekverkeer van het gedeelte *Tjitjoeroek—Soekaboemi* van de Westerlijnen der staatsspoorwegen (21 Maart).

Afkondiging der wet van 4 December 1881 houdende aanvulling van art. 108 van het reglement op het beleid der Regeering van *Nederlandsch-Indië* (22 Maart).

Verwikkelingen met *Indragiri*. De *Indragiri*-rivier voor allen in- en uitvoer gesloten (25 Maart).

Nieuw reglement op den burgerlijken geneeskundigen dienst (30 Maart).

Hevige uitbarsting van den vulkaan *Sindoro* in *Midden-Java* (1 April).

Herziening der formatie van het leger in *Nederlandsch-Indië* (14 April).

Nieuw contract met *Djambi*.

Opheffing van de residentie *Banjoewangi*. De eilanden *Bali* en *Lombok* met de daarbij behoorende kleinere eilanden tot eene residentie verheven. De landschappen *Boelèleng* en *Djembrana* op *Bali* onder rechtstreeksch bestuur gebracht (4 Mei).

Nieuw reglement op de toekenning van overtocht van *Nederland* naar *Nederlandsch-Indië* en omgekeerd (7 Mei).

Inlijving van de maleische landschappen: *Moeara Soengei Lolo*, *VI Kota* en *Mapat Toenggoel* en van de Bataksche landschappen *Boeton* en *Loeboe Siregar* bij het gouvernement *Sumatra's Westkust* (10 Mei).

Afschaffing van eenige persoonlijke diensten op *Java* en *Madoera* en heffing van een hoofdgeld van de heerendienstplichtigen (17 Mei).

Regeling van het rechtswezen in de residentie *Bali* en *Lombok* (21 Mei).

Verklaring tusschen *Nederland* en *Duitschland* tot wederkeerige bescherming van handels- en fabrieksmerken (Mei).

Bepalingen omtrent de priesterraden op *Java* en *Madoera* (2 Juni).

Afkondiging van het Koninklijk besluit van 22 April 1882 no. 16, houdende wijziging der verordening op het benoemen van ambtenaren voor den burgerlijken dienst in *N.-I.* (Juni).

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

Zware overstroomingen in *Soerabaja*, *Madioen* en *Kediri* (Juni).

Moddervloed uit den vulkaan *Goentoer* in de *Preanger-Regentschappen* (Juni).

Invoering der nieuwe regeling van het rechtswezen in het oostelijk gedeelte van den archipel onder leiding van het lid in den Raad van *N.-I.* Mr. *T. H. der Kinderen*, als gouvernements-commissaris voor de reorganisatie van het rechtswezen in de bezittingen buiten *Java* en *Madoera* (1 Juli).

Opening voor het publiek verkeer van het gedeelte *Ngandjoek—Madioen* van de Oosterlijnen der staatsspoorwegen (1 Juli).

Reis van den Gouverneur-Generaal naar *Soerabaja*, gedurende welke het dagelijksch beleid der zaken wordt opgedragen aan den Vice-President van den Raad van *N.-I. H. M. Andrée Wiltens* (15—29 Juli).

Nieuw tarief voor binnenlandsche telegrammen (13 Augustus).

Inlijving van het Bataksche landschap *Hoeta Djoeloe* bij het gouvernement *Sumatra's Westkust* (17 Augustus).

Moeielijkheden tusschen werkgevers en werklieden op eenige landbouwondernemingen in *Djokjakarta* (Augustus).

Afkondiging van het Koninklijk besluit van 11 Juli 1882 no. 76 houdende buitenomloopstelling van oude zilveren muntspeciën (10 September).

Afkondiging der wet van 10 Mei 1882 houdende goedkeuring eener overeenkomst ter voorloopige regeling der handelsbetrekkingen tusschen *Nederland* en *Servië* (14 September).

De eerste hoogere burgerschool voor meisjes geopend te *Batavia* (2 October).

Aan *N. A. Ruijl* en *H. B. van Daalen* voorloopig concessie verleend voor den aanleg en de exploitatie van eenen spoorweg van *Semarang* naar *Cheribon* (October).

Opening voor het publiek verkeer van een gedeelte van den stoomtramweg *Semarang—Djoewana* (1 December).

Overstrooming in *Menado* (29 December).

In het gouvernement *Atjeh en Onderhoorigheden* geven herhaalde strooptochten van maraudeursbenden en velerlei geschillen tusschen de inlandsche bestuurders voortdurend aanleiding tot rustverstoring. Aanval op de benting te *Samalanga*. *Samalanga* en *Pasangan* getuchtigd. De bestaande spoorweg tusschen *Oleh-leh* en *Kota-Radja* wordt tot *Lambaroe* doorgetrokken.

Onlusten in de *Boven-Doeson* (*Z. en O. afdeeling van Borneo*).

De veeziekte blijft in *West-Java* heerschen.

Cholera-epidemie, koortsen en pokken.

1883. Inlijving van de Bataksche landschappen: *Hoeta Pea Si*

Radja Deang (*Lagoe Boti*), de onderdistricten *Loemban Pea Taroean* en *Loemban Pea Dollok* (*Tamboenan*), *Baligé Taraboenga*, *Lentong ni Hoeta* (*Pohon*), *Goergoer*, *Meat*, *Hoeta Gindjong*, *Tangga Batoe*, *Si Lando*, *Lentong ni Hoeta* (*Hombing*), *Parik Saboengan*, *Pinto Bosi*, *Tandohon* en *Si Poki* bij het gouvernement *Sumatra's Westkust* (16 Januari).

Concessie aan de Deli-Maatschappij voor den aanleg en de exploitatie van eenen spoorweg, loopende van de ankerplaats aan de *Belawan* over *Medan* naar *Deli-toewa*, met een zijtak van *Medan* naar *Timbang Langkat* in het landschap *Deli* (*Oostkust van Sumatra*) (23 Januari).

Regeling van het rechtswezen in de residentie *Wester-afdeeling* van *Borneo* (1 Februari).

Aan *G. Klaij* vergunning verleend om een stoomtramweg van *Poerwodadi* naar *Goendih* aan te leggen en te exploiteeren (8 Februari).

Oprichting te *Batavia* van de naamlooze vennootschap: »*Nederlandsch-Indische Telefoonmaatschappij*," ten doel hebbende het aanleggen en exploiteeren van telefoon-verbindingen (22 Maart).

In officieele stukken wordt zooveel mogelijk de spelling gevolgd, aangegeven in het woordenboek van *De Vries* en *Te Winkel* (Maart).

Opening voor het publiek verkeer van het gedeelte *Soekaboemi—Tjiandjoer* van de Westerlijnen der Staatsspoorwegen op *Java* (10 Mei).

De sluiting der *Indragiri*-rivier voor allen in- en uitvoer opgeheven (13 Mei).

Vulkanische uitbarsting op het in straat *Soenda* gelegen eiland *Krakatau* (20 Mei).

Ongeregeldheden in *Midden-Sumatra*. Invallen van vijandige Bataks in *Toba*. *Lagoeboti* getuchtigd (Mei—September).

Opening voor het publiek verkeer van het gedeelte *Kediri—Toeloengagoeng* van de Oosterlijnen der Staatsspoorwegen op *Java* (2 Juni).

De nieuwe overeenkomst met de Nederlandsche Handelmaatschappij bij de wet bekrachtigd (12 Juni).

Oprichting te *Amsterdam* van de naamlooze vennootschap: »*Deli-Spoorwegmaatschappij*", ten doel hebbende o. a. het aanleggen en exploiteeren van spoorwegen op de Oostkust van *Sumatra* (28 Juni).

Opening voor het publiekverkeer van een gedeelte van den stoomtramweg *Batavia—Meester-Cornelis* (30 Juni).

Openstelling van de havens *Pabean*, *Tamboekoes*, *Sangsit* en *Loloan* (*Boeleleng* en *Djembrana*, eiland *Bali*) voor den algemeenen handel (30 Juni).

PERPUSTAKAAN NASIONAL REPUBLIK INDONESIA

Ongeregeldheden in *Amoentai* (*Zuider- en Oosterafdeeling van Borneo*) (Juni en Juli).

Opening voor het publiek verkeer van het gedeelte *Madioen—Paron* van de Oosterlijnen der Staatsspoorwegen op *Java* (2 Juli).

Oprichting te *Rotterdam* van de naamlooze vennootschap: »*Rotterdamsche Lloyd*", ten doel hebbende o. a. vracht- en passagiersvaart op *Nederlandsch-Indië* (6 Juli).

Hevige brand in de marinemagazijnen te *Batavia* (8 Juli).

Reis van den Gouverneur-Generaal naar *Atjeh*, gedurende welke het dagelijksch beleid der zaken wordt opgedragen aan den Vice-president van den Raad van *Nederlandsch-Indië*, *H. M. Andrée Wiltens*. Handhaving vooralsnog van het statu quo aldaar. Door den Gouverneur-Generaal worden te *Kota-Radja* aan een aantal Atjehsche hoofden als een blijk van tevredenheid en welwillendheid geschenken en eereteekenen uitgereikt. Verbetering in de voeding van den minderen militair (4—23 Augustus).

Afkondiging van bepalingen op de uitlevering van vreemdelingen (10 Augustus).

Tweede vulkanische uitbarsting in dit jaar op het in straat *Soenda* gelegen eiland *Krakatau*. De kustlanden in die straat meerendeels verwoest. Verhoogde vulkanische werking van den *Goenoeng-Api* op *Groot-Sangi*, den *Goenoeng-Api* op *Banda* en vele andere vulkanen van den archipel. In *Bantam* en *de Lampongs* laten ruim 34000 menschen het leven. (27 Augustus). Tot leniging van den nood brengt de particuliere liefdadigheid ruim *f* 1.000.000.— bijeen.

Landbouwtentoonstelling te *Buitenzorg* (September).

De resident der *Oostkust van Sumatra* steekt de eerste spade in den grond voor de aan te leggen spoorwegen in dat gewest (1 October).

De Gouverneur-Generaal bezoekt met Zr. Ms. Ramtorenschip »*Prins Hendrik der Nederlanden*" de geteisterde kuststreken in straat *Soenda*. Het dagelijksch beleid der zaken gedurende deze reis opgedragen aan den Vice-President van den Raad van *Nederlandsch-Indië H. M. Andrée Wiltens* (29 October—6 November).

Invoering van ons rechtstreeksch bestuur in het regentschap *Soemenep* (*Madoera*) (1 November).

Afkondiging van nieuwe bepalingen op het benoemen van ambtenaren voor den burgerlijken dienst in *N.-I.* (3 November).

Schipbreuk van het Engelsche stoomschip *Nisero* nabij *Panga* ter Westkust van *Atjeh*. De bemanning wordt door Toekoe *Imam Moeda*, Radja van *Tenom*, gevangen genomen en naar het binnenland gevoerd (8 November).

Tractaat met *Siam* betreffende den invoer en den verkoop van geestrijke dranken in dat rijk (10 November).

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

Cholera. Pokken. Veepest.

1884. Nieuwe territoriale indeeling van de residentie *Banka* (1 Januari).

Expeditie naar *Tenom* (5 Januari).

Oprichting te *'s Gravenhage* eener »*Java Spoorwegmaatschappij*" ten doel hebbende, het aanleggen en exploiteeren van spoor- of tramwegen in *Ned.-Indië* (12 Januari).

Algemeen reglement op den aanleg en de exploitatie van stoomtramwegen. Voorwaarden waarop voor aanleg en exploitatie dier wegen vergunning kan worden verleend (1 Februari).

Aan de Factorij der Nederlandsche Handelmaatschappij te *Batavia* concessie verleend voor den aanleg en de exploitatie van een spoorweg van *Batavia* over *Pasar-Senin* en *Meester-Cornelis* naar *Bekasi* (19 Februari).

Aan *N. A. Ruijl* c. s. concessie verleend voor den aanleg en de exploitatie van een spoorweg van *Semarang* naar *Cheribon* (23 Januari).

Nieuw landverhuurreglement voor de *Vorstenlanden* op *Java* (1 Maart).

Opening voor het publiekverkeer van het gedeelte *Paron—Modjo—Sragen* van de Oosterlijnen der Staatsspoorwegen op *Java* (1 Maart).

Oprichting te *Amsterdam* eener »*Borneo Mijn-Maatschappij*" ten doel hebbende het ontginnen van mijnen op het eiland *Borneo* (14 Maart).

Een gouvernements telephoondienst ingevoerd (27 Maart).

Aftreding van den Gouverneur-Generaal *F. 's Jacob* en optreding van den Heer *O. Van Rees*, Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal, als Gouverneur-Generaal van *Nederlandsch-Indië* (11 April).

Opening voor het publiekverkeer van den stoomtramweg *Semarang—Djoewana* (19 April).

Handelsovereenkomst met *Frankrijk* (19 April).

De nieuwe *Solo*-mond in Straat *Madoera* geopend (21 April).

Probolinggo verbonden aan de Oosterlijnen der Staatsspoorwegen op *Java* (3 Mei).

Opening voor het publiekverkeer van het gedeelte *Tjiandjoer—Bandoeng* van de Westerlijnen der Staatsspoorwegen op *Java* (17 Mei).

De Oosterlijnen der Staatsspoorwegen op *Java* voltooid tot *Soerakarta* (24 Mei).

Opening voor het publiekverkeer van het gedeelte *Toeloengagoeng—Blitar* van de Oosterlijnen der Staatsspoorwegen op *Java* (16 Juni).

De Bataviasche Ooster-Spoorwegmaatschappij opgericht te *Amsterdam* (10 Juli).

Hevige brand in de kolenmijn *Oranje-Nassau* (*Zuider- en Oosterafdeeling van Borneo*) (12 Juli).

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

Voortdurend gewapend verzet in *Atjeh*. De sluiting der Atjehsche havens voor allen in- en uitvoer afgekondigd (31 Juli).

Afkondiging der wetten van 20 Juli 1884, tengevolge waarvan een aanvang wordt gemaakt met den bouw voor rekening van den Staat van een spoorweg tusschen *Djokjakarta* en *Tjilatjap* en van een dergelijken weg tot verbinding van het station *Soerabaja* met den mond der *Kali-Mas* (*Oedjoeng*) (1 Augustus).

Den Radja van *Tenom* wordt een Nederlandsch-Engelsch ultimatum gesteld (14 Augustus).

Proclamatie aan de Vorsten, de Rijksgrooten en de bevolking in het gewest van *Atjeh en Onderhoorigheden* (19 Augustus).

Verdere afschaffing van eenige persoonlijke diensten op *Java* en *Madoera* (1 September).

De schipbreukelingen van de *Nisero* worden door den Radja van *Tenom* uitgeleverd. De Radja onderwerpt zich op nieuw aan het Nederlandsch gezag (10 September).

Opening voor het publiek verkeer van het gedeelte *Bandoeng—Tjitjalengka* van de Westerlijnen der Staatsspoorwegen op *Java* (10 September).

Reorganisatie van het bestuur in het gewest *Atjeh en Onderhoorigheden*. De Kolonel *H. Demmeni* treedt op als Civiel en Militair Gouverneur (13 September).

Opening voor het publiek verkeer van den stoomtramweg *Batavia—Meester-Cornelis* (15 September)

De landbouwschool te *Buitenzorg* opgeheven (30 September).

Onlusten onder de Chineezen in de *Westerafdeeling van Borneo*. De Controleur bij het binnenlandsch bestuur *J. C. Rijk* in *Mandor* vermoord (October).

Tentoonstelling van voortbrengselen van eenige takken van Nijverheid en Kunst in den Planten en Dierentuin te *Batavia* (November).

Afschaffing van de slavernij of lijfeigenschap in *Boeleleng* (*Bali*).

Koortsen in *Banjoemas* en *Bagelen*.

Cholera. Pokken.

Veeziekte op *Sumatra*.

Koffiebladziekte.

Ziekte in het Cheribonsche suikerriet.

Buitengewone werking gedurende het geheele jaar van den vulkaan *Merapi* (*Midden-Java*).

1885. Ter hoofdplaats *Boeleleng* (*Bali*) heeft op plechtige wijze de vrijverklaring plaats van de slaven en lijfeigenen in de afdeeling van dien naam (1 Januari).

Groote brand te *Padang Sidempoean* (*Sumatra's Westkust*) (13 Januari).

De onlusten onder de Chineezen in *Mandor* ter *Westeraf-*

PERPUSTAKAAN NASIONAL REPUBLIK INDONESIA

deeling van Borneo, tijdelijk bedwongen, breken op nieuw uit. De Controleur bij het binnenlandsch bestuur van *Mampawa*, *F. van Braam Morris*, te *Mentidoeng* gesneuveld (5 Februari). De Kolonel, Chef van den Generalen Staf, *A. Haga*, wordt tijdelijk belast met het Civiel en Militair gezag in de *Westerafdeeling van Borneo* (27 Februari) en aanvaardt den 18den Maart het bestuur.

De bestuurder van het landschap *Gianjar* op *Bali* staat zijn land aan den Dewa Agoeng van *Kloengkoeng* af, die dezen afstand aanvaardt (Februari).

De werkzaamheden aan de geconcentreerde stelling in *Groot-Atjeh* worden ten einde gebracht (1 Maart). Het 10de en 11de bataljon infanterie gaan naar *Java* terug.

Eene door kwaadwilligen en geestdrijvers beraamde poging om eenen algemeenen opstand in de *Padangsche Bovenlanden* te verwekken wordt tijdig ontdekt en verijdeld (Maart).

Vaststelling van bepalingen, regelende het constateeren der ziekte van burgerlijke ambtenaren, die een buitenlandsch verlof tot herstel van gezondheid verzoeken (24 Maart).

Definitieve openstelling voor publiek verkeer van het gedeelte *Kramat—Meester-Cornelis* van den stoomtramweg *Batavia—Meester-Cornelis* en van het gedeelte *Koedoes—Pati—Djoewana* der hoofdlijn van den stoomtramweg *Semarang—Djoewana* (April)

Onlusten in de *Toba*-landen bedwongen (April).

Afkondiging der door den Koning vastgestelde nieuwe organisatie van het personeel van den Waterstaat en 's Lands Burgerlijke Openbare Werken (9 April).

Opheffing van de sluiting der Atjehsche havens voor allen in- en uitvoer (April).

Pangeran *Perbatasari*, de hoofdleider van het jongste verzet in de *Boven-Doesoen* (*Zuider- en Oosterafdeeling van Borneo*), wordt met tal van volgelingen binnen het gebied van *Koetei* gevangen genomen (April).

Hevige uitbarting van den vulkaan *Smeroe* (*Oosthoek van Java*) (18 en 19 April). De koffie-onderneming *Kalibening* wordt door de lava-stroomen gedeeltelijk verwoest. De administrateur der onderneming, zoomede eenige opzieners en werklieden verliezen bij deze ramp het leven.

Chineesche zeeroovers maken de kusten van *Deli*, *Asahan* en *Serdang* (*Oostkust van Sumatra*) onveilig (Mei en Augustus).

Twee inlanders dringen onverhoeds de societeit te *Djambi* binnen, vermoorden één en verwonden twee der aanwezige Europeanen (23 Mei.)

Vaststelling van een algemeen reglement op den aanleg en de exploitatie van stoomtramwegen voor algemeen verkeer in *Nederlandsch-Indië* en van voorwaarden, waarop

PERPUSTAKAAN NASIONAL REPUBLIK INDONESIA

vergunning, kan worden verleend voor den aanleg en de exploitatie van dergelijke stoomtramwegen (13 Juni).

Vergunning verleend aan *E. Fabius* om in de residentie *Pasoeroean* van de dessa *Kali-anjar* over *Bangil*, *Kasri* en *Gempol* naar *Porrong*, een stoomtramweg aan te leggen en te exploiteeren (23 Juni).

Aan *Th. Boom*, *J. A. Ceulen* en *C. W. Groskamp* vergunning verleend tot den aanleg en de exploitatie van een stoomtramweg in de residentie *Soerabaja*, van *Waroe* over *Kriaw* en *Prambon* naar *Modjosari*, met zijtakken van *Krian* naar *Djereheng*, *Koepang* en *Sido-ardjo* en van *Prambon* naar *Porrong* (23 Juni).

Nieuwe regeling der zegelbelasting (11 Augustus).

Eene gewapende bende onder aanvoering van Matowa *Tjamba*. *Tjamba* bedreigt de rust in de *Noorder-districten* van het gouvernement *Celebes en Onderhoorigheden*, doch wordt weldra uiteengedreven. De aanvoerder sneuvelt (17 en 19 Augustus).

Onlusten in *Djambi*. Kwaadgezinden doen een aanval op onze bezetting, doch worden teruggeslagen (27 en 28 Augustus). De gouvernements steenkolenloodsen worden in brand gestoken (2 October) en de vestiging en benting herhaaldelijk beschoten (October).

Vaststelling van een reglement op den aanleg en het gebruik van tramwegen ten behoeve van ondernemingen van landbouw en nijverheid (9 September).

Aan *R. A. Eekhout*, *R. H. Eijssonius de Waal* en Jhr. *O. J. A. Repelaer van Driel* vergunning verleend tot den aanleg en de exploitatie van een stoomtramweg in de residentie *Banjoemas*, van de dessa *Kali-bagor* over *Soekaradja* naar *Poerbolinggo* (19 September).

De rust in *Mandor* hersteld. De Kolonel, Chef van den Generalen Staf, *A. Haga*, wordt eervol ontheven van het Civiel en Militair gezag in de *Westerafdeeling van Borneo* (26 September).

Vergunning verleend aan *A. A. W. Brewer* tot den aanleg en de exploitatie van een stoomtramweg van de hoofdplaats *Pasoeroean* tot de dessa *Banjoe-Biroe*, met een zijtak naar *Redjoso* (30 September).

Invoering van rechtstreeksch bestuur in het voormalig panembahanschap *Madoera* (1 November).

Ongeregeldheden te *Poeloeng* in de assistent-residentie *Ponorogo* van de residentie *Madioen* (1 en 2 November).

Opening voor het publiek verkeer van den staatsspoorweg *Batavia—Tandjong-Priok* (2 November).

Vaststelling van een Algemeen Reglement voor de spoorwegdiensten in *Nederlandsch-Indië* (3 November).

Eene bende gewapende Djambineezen doet een aanval op *Loeboe-Mehang* in de afdeeling *Iliran* en *Banjoeasin* van

de residentie *Palembang*. Twee politiedienaren sneuvelen (13 December). Den volgenden dag den aanval hervattende, worden de kwaadgezinden met verlies door de politiedienaren teruggedreven.

Eene Atjehsche bende vertoont zich in het *Tamiangsche*, residentie *Oostkust van Sumatra* (December).

Cholera. Pokken. Koortsen.

Veeziekte op *Java* en *Sumatra*.

Hevige bandjirs op *Java* en in *Menado*.

Buitengewone vulkanische werkzaamheid.

1886. Aan *J. E. F. Marcella* vergunning verleend tot den aanleg en de exploitatie van een stoomtramweg in de residentiën *Pasoeroean* en *Soerabaja*, van de dessa *Meliekan* naar de dessa *Modjosarie* (5 Januari).

Vergunning verleend aan *P. L. H. Stennekes* tot den aanleg en de exploitatie van een stoomtramweg in de residentiën *Pasoeroean*, van het koffie-etablissement te *Toempang* over de dessa's *Blimbing* en *Pakis*, de halte *Toempang* van den staatsspoorweg, de hoofdplaats *Malang*, *Boeloelawang* en *Toeren* naar *Sanan* in het district *Gondanglegie* (21 Januari).

Zware overstroomingen in het grootste gedeelte van *Midden-Java* (Januari).

Aan *A. Resink* en *F. A. Enklaar van Guericke* vergunning verleend tot den aanleg en de exploitatie van een stoomtramweg in de residentie *Djokjakarta*, van de hoofdplaats *Djokjakarta* naar *Brosot* (4 Februari).

De overstroomingen in *Midden-Java* duren voort (Februari).

Vergunning verleend aan *J. B. Van Overvest* om ter hoofdplaats *Soerakarta* en van daar naar *Bojolali* een stoomtramweg aan te leggen en te exploiteeren (6 Maart).

Regeling van het oogstverband (7 Maart).

Gemeenschappelijk optreden van het bestuur ter *Westerafdeeling van Borneo* en het Serawaksch bestuur tegen de *Batang Loepar* Dajaks, die getuchtigd worden.

Vaststelling van een Algemeen Reglement voor den dienst en het vervoer op de secundaire spoorwegen in *Nederlandsch-Indië* (30 Maart).

Midden-Java wordt nog steeds door overstroomingen geteisterd (Maart).

Herziening der bepalingen op de heffing der verponding in *Nederlandsch-Indië* (19 April).

Het geheele zout-etablissement te *Nembakar* (*Madoera*) brandt af (25 April).

Groote brand in de Chineesche kamp te *Laboean-Deli*, *Oostkust van Sumatra* (25 April).

Vaststelling van een Reglement op de openbare verkoopingen en van bepalingen omtrent het houden van openbare ver-

PERPUSTAKAAN NASIONAL REPUBLIK INDONESIA

huringen en verpachtingen in *Nederlandsch-Indië* (April en Juli).

Eene bende Gajoe's, afkomstig van *Poetih Ambang* (*Gajoe-kiri*) doet een inval in het gebied van *Toengkoe di Karang* (*Tamiang, Oostkust van Sumatra*), doch wordt met verlies teruggedreven (April).

Eene Chineesche houtzaagonderneming aan de *Soengei-Sedakan* (*Beneden-Langkat, Oostkust van Sumatra*) in den nacht van 14 op 15 Mei door eene Atjehsche bende afgeloopen en verbrand. Twee Chineezen worden daarbij gedood en vier gewond.

Ongeregeldheden op het particuliere land *Tjomas*, nabij *Buitenzorg* (Februari en Mei).

Eene Atjehsche bende overvalt in den nacht van 1 op 2 Juni eene op *Tamaran-estate* (*West-Langkat, Oostkust van Sumatra*) opgerichte benting. Twee militairen en een Europeesch assistent der onderneming worden gedood en acht militairen en een Europeesch assistent gewond.

Het onder Nederlandsche vlag varend stoomschip »*Hok Canton*" wordt te *Rigas* (*Westkust van Atjeh*) overvallen en geplunderd. Twee Europeesche opvarenden gedood. De gewonde gezagvoerder, diens echtgenoot en een Europeesch machinist worden aan wal gebracht (14 Juni). Eene expeditionaire macht, den 20^{en} Juni van *Oleh-leh* ter bevrijding der gevangenen naar *Rigas* gezonden, keert den 26^{en} d. a. v. onverrichter zake terug. Gezagvoerder overleden en de beide andere gevangenen in het binnenland gevoerd.

Groote brand te *Djoewana* (residentie *Japara*). 915 Huizen, waarvan 231 met pannen gedekt, worden een prooi der vlammen (13 Juli).

Feestelijke opening van de stoomtramlijn *Kota-Radja-Lamjong* en van de nieuwe brug over de *Atjeh*-rivier (18 Juli).

Opening der sectie *Laboean—Medan* der lijn *Belawan—Medan—Deli Toewa* (25 Juli).

Verraderlijke aanval van eenige inboorlingen van *Biak* (*Nieuw-Guinea*) op het stoomschip »*Coredo*" van *Ternate*. De gezagvoerder en drie inlandsche opvarenden worden gedood (Juli). De schuldige kampongs worden getuchtigd (Augustus).

Machtiging verleend tot opening voor publiek verkeer van het gedeelte *Tegal-Ketapang Slawi* van den spoorweg *Tegal-Balapoelang* (14 Augustus).

Uitlevering der beide gevangenen van het stoomschip »*Hok Canton*" (6 September).

De hoogleeraar Dr. *A. C. Pekelharing* en Dr. *C. Winkler* worden ter beschikking van den Gouverneur-Generaal gesteld tot het instellen van een onderzoek naar de middelen tot bestrijding der in *Nederlandsch-Indië* heerschende beri-beri (30 September).

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

Chineesche zeeroovers maken de kust van *Batoe-Bahra* (*Oostkust van Sumatra*) onveilig (September).

De Atjehsche prauwenvaart en vischvangst verboden langs de Noordkust van *Atjeh*, van Kocala *Segli* (die open blijft) tot en met Kocala *Merdoe* (10 October).

Plechtige overgave en inwijding van den door het Gouvernement aan de bevolking van *Mandor* (*Westerafdeeling van Borneo*) geschonken nieuwen tempel aldaar (12 October).

Overstroomingen in het zuiden der residentie *Bagelen* (21—26 October).

Aan *W. A. Zilver Rupe* en *A. J. Snouck Hurgronje* vergunning verleend tot het aanleggen en exploiteeren van twee stoomtramwegen, als:

a. in de residentie *Soerabaja*, van de *Oedjong* ter hoofdplaats *Soerabaja* over de *Bibisbrug*, *Kramat-Gantong* en *Wonokromo* naar *Sepandjang* met een zijtak van *Kramat-Gantong* naar *Koepang*, en

b. op het eiland *Madoera* van *Bangkalan* naar *Kamal* (24 October).

Moeielijkheden met de Raja-Battaks in de residentie *Oostkust van Sumatra* (November).

De nieuwe versterking te Mandor voltooid en door het daarvoor bestemd detachement onder een officier betrokken (medio November).

Regeling van de onderlinge rechten en verplichtingen der werkgevers en der van buiten den vasten wal van het gewest afkomstige werklieden op de ondernemingen van land- of mijnbouw in het gouvernement *Sumatra's Westkust* (30 November).

Reorganisatie van het bestuur in de *Zuider- en Oosterafdeeling van Borneo* (30 November).

Het bezette gebied van *Groot-Atjeh* door bandjirs geteisterd (4—10 December).

De Generaal-Majoor *H. Demmeni*, Civiel en Militair Gouverneur van *Atjeh en Onderhoorigheden*, overlijdt te *Pajakombo*, werwaarts hij zich tot herstel van gezondheid had begeven (13 December).

Hevige bandjirs in de residentie *Tegal* (18 December).

Uitstel van betaling gedurende vijf jaren verleend voor de betaling van den cijns die in 1887 en volgende jaren verschuldigd is voor het door tusschenkomst van het Gouvernement verkregen suikerriet (wet van 25 December).

Gedurende vijf jaren, te rekenen van 1 Juni 1887, ontheffing verleend van de betaling van uitvoerrecht voor suiker (wet van 25 December).

Gedrukte toestand der suikerindustrie.

Cholera. Pokken. Beri-beri onder het leger. Koortsen.

PERPUSTAKAAN NASIONAL REPUBLIK INDONESIA

Veeziekte.
Koffiebladziekte.
Buitengewone vulkanische werkzaamheid.

1887. De wacht bij den Willemstoren (*Poeloe-Bras*) door Atjehers overvallen 3/4 Januari).

Uitvaardiging van verbodsbepalingen tegen het werven van inlanders tot het verrichten van arbeid buiten *Nederlandsch-Indië* (9 Januari).

De zetel van het bestuur in de residentie *Oostkust van Sumatra* wordt verplaatst van *Bengkalis* naar *Medan* en het bestuur in dat gewest gereorganiseerd (25 Januari).

Vaststelling van een nieuw reglement op het rechtswezen in dat gewest (21 Februari).

Invoering der heffing van een accijns van petroleum in de gewesten waar van wege het Nederlandsch-Indisch bestuur invoerrechten worden geheven (1 Maart).

Eene bende Atjehers, die binnen onze linie gedrongen was en in de kampong *Koewala* stelling genomen had, wordt na een hevig gevecht daaruit verdreven (4 April).

Vaststelling van nieuwe regelen, in acht te nemen bij aanvragen om concessie voor den aanleg en de exploitatie van spoorwegen voor algemeen verkeer in *Nederlandsch-Indië* (24 April).

Openstelling voor het publiek verkeer van den zijtak *Medan—Timbang Langkat* van den *Deli*-spoorweg (1 Mei).

Troemon wordt verontrust door Atjesche benden (Mei), die echter door de Troemoneezen, gesteund door eene derwaarts gezonden militaire kolonne, verdreven worden (Augustus).

Reis van Z. E. den Gouverneur-Generaal naar *Midden-Java* (Juni—Juli).

Openstelling voor het publiek verkeer van den staatsspoorweg *Djokjakarta—Tjilatjap* met den zijtak *Koetoardjo—Poerworedjo* (20 Juli).

Vaststelling van bepalingen tot verbetering van het toezicht op het vervoer van personen en goederen door middel van stoomschepen (22 Juli).

De *Toba*-landen worden door benden kwaadwilligen onder aanvoering van *Si Sarboet* en *Parloepoe* (broeder van *Singa Manga Radja*) verontrust (einde Juli). Door onmiddellijk derwaarts gedirigeerde troepen werd de rust spoedig hersteld; de troepen keerden einde November terug met achterlating van tijdelijke versterkingen in *Toba* en *Silindong*.

Vaststelling van nieuwe modellen, behelzende de voorwaarden waaronder de exploitatie van 's lands bosschen op *Java* en *Madoera* wordt aanbesteed en gegund (30 Augustus).

Wet bevelende den aanleg voor rekening van den Staat van een spoorweg in het gouvernement *Sumatra's Westkust*

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

(wet van 6 Juli, in *Nederlandsch-Indië* afgekondigd 6 September).

De Atjehsche kust van *Segli* tot *Kloempang* weder opengesteld voor de prauwvaart en vischvangst en het verbod voor de Atjehsche prauwen om de eilanden *Nasi*, *Bras* en *Waij* aan te doen, ingetrokken (September).

De Atjehsche prauwvaart en vischvangst verboden op het deel der Westkust bezuiden *Soesoeh* tot *Troemon* met uitzondering van *Tampat Toewan* (1 October).

Aanvallen van Atjehsche benden op de versterking te *Edi* worden met schitterend succes afgeslagen (11 September en 6 November).

Eene bende van 400 Atjehers, die zich binnen de linie nabij *Kota-Radja Bedil* had genesteld wordt door onze troepen verdreven (2 October).

De Raja-Battaks doen een inval in het landschap *Padang* (*Oostkust van Sumatra*), doch worden verjaagd (8—27 October).

Aanleg eener telegraaflijn van *Medan* naar *Padang Sidempoean*.

Afkondiging van een reglement op het verleenen van pensioenen aan inlandsche burgerlijke landsdienaren op *Java* en *Madoera* (23 October).

Tjilatjap door de militaire bezetting ontruimd (einde November).

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

MIFTAUDIN
TGL : .....
PARAF : .....

PERPUSTAK
VI : - 1